

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ**

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΤΣΕΡΕΒΕΛΑΚΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ Α.Μ 8472
ΓΑΒΑΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΣ Α.Μ. 7905
ΖΑΠΑΝΤΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ 8905**

**ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΝΟΣ
ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ, 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΩΝ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΜΕΡΟΣ Ι – ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1– ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	11
1.1 Διάκριση των φόρων.....	25
1.2 Τρόποι φορολογίας.....	26
1.3 Αναλογικοί φόροι.....	26
1.4 Προοδευτικοί φόροι	27
1.5 Αντίστροφα προοδευτικοί φόροι	28
1.6 Φορολογικά Συστήματα.....	29
1.6.1 Συστήματα Ενιαίου Φόρου	29
1.6.2 Σύστημα Πολλαπλής Φορολογίας	30
1.6.3 Πολλαπλή Φορολογία υπό στενή έννοια	30
1.6.4. Η σκοπιμότητα συνύπαρξης πολλών φόρων.....	31
1.6.5. Πλεονεκτήματα Πολλαπλής Φορολογίας.....	31
ΜΕΡΟΣ ΙΙ – ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΦΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	35
2.1 Φορολογία εισοδήματος	44
2.2 Φορολογία νομικών προσώπων	50
2.3 Φορολογία Ελληνικών Επιχειρήσεων	53
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ – ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ / ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΡΣΕΓΓΙΣΗ.....	58
3.1 Γαλλία.....	58
3.2 Ισπανία.....	61
3.3 Ιταλία.....	65
3.4 Συγκριτική Θεώρηση του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος.....	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	87
Ελληνόγλωσση - Ξενόγλωσση.....	87
Ηλεκτρονικές πηγές.....	88

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Φορολογική Κλίμακα εισοδήματος από κάθε πηγή (Οικονομικό έτος 2012: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2011)	47
Πίνακας 2: Οικονομικό έτος 2011: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2010.....	48
Πίνακας 3: Τεκμήριο Δαπάνης κατοικίας (Ιδιοκτήτης, μισθωμένης κτλ)	48
Πίνακας 4: Ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα Φυσικά Πρόσωπα (επί του εισοδήματος χρήσεως 2010-2014)	49
Πίνακας 5: Φορολογική κλίμακα φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π) Φυσικών προσώπων για ακίνητα που υπήρχαν την 1η Ιανουαρίου 2010.....	49
Πίνακας 6: Φορολογική κλίμακα δωρεών – κληρονομιών – γονικών παροχών Κατηγορία Α' (σύζυγος, τέκνα, εγγονοί, γονείς	50
Πίνακας 7: Κατηγορία Β' (λοιποί κατιόντες, ανιόντες, αδέρφια Α' θείοι.....	50
Πίνακας 8: Κατηγορία Γ (λοιποί συγγενείς).....	51
Πίνακας 9: Φορολογική κλίμακα φόρου μεταβίβασης ακινήτων (Φ.Μ.Α).....	51
Πίνακας 10: Απόκτηση πρώτης κατοικίας με αγορά – κληρονομιά - δωρεά.....	51
Πίνακας 11: Προοδευτική Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Γαλλίας.....	59
Πίνακας 12: ΦΠΑ Γαλλίας.....	60
Πίνακας 13: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Γαλλίας.....	60
Πίνακας 14: Προοδευτική κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Ισπανίας.....	62
Πίνακας 15: ΦΠΑ Ισπανίας.....	63
Πίνακας 16: Αναλογία ΑΕΠ – Φόρων Ισπανίας	64
Πίνακας 17: Προοδευτική Φορολογία εισοδήματος Ιταλία.....	65
Πίνακας 18: ΦΠΑ Ιταλίας.....	66

Πίνακας 19: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Ιταλίας	66
--	----

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Αναλογία Συνόλου Φόρων - ΑΕΠ.....	68
Διάγραμμα 2: Αναλογία φόρων ΑΕΠ ανά χώρα(2002).....	70
Διάγραμμα 3: Αναλογία φόρων ΑΕΠ ανά χώρα(2009).....	70
Διάγραμμα 4: Αναλογία έμμεσης φορολογίας ΑΕΠ χωρών	71
Διάγραμμα 5: Διαχρονική Εξέλιξη ΦΠΑ χωρών.....	72
Διάγραμμα 6: Αναλογία άμεσης φορολογίας ΑΕΠ χωρών.....	73
Διάγραμμα 7: Αναλογία κοινωνικής ασφάλισης ΑΕΠ χωρών	74

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα μελέτη γίνεται ανάλυση του φορολογικού συστήματος που υπάρχει στην Ελλάδα σήμερα. Αρχικά γίνεται θεωρητική προσέγγιση της φορολογίας εν γένει (διάκριση των φόρων, τρόποι φορολογίας κτλ) και έπειτα εξειδικεύεται το παρόν θέμα στην ελληνική πραγματικότητα. Αναλύεται δε ο τρόπος που εφαρμόζεται η φορολογία στις διάφορες κατηγορίες φορολογούμενων φυσικών ή νομικών προσώπων. Τέλος, κρίνεται σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν και με την έως τώρα ελληνική εμπειρία επί της φορολογίας το εάν το φορολογικό σύστημα που ισχύει στην Ελλάδα σήμερα είναι δίκαιο ή όχι. Γίνεται μια σύγκριση του με φορολογικά συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών και επιχειρούνται προτάσεις για ένα περισσότερο δίκαιο και αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα. Ακολουθώντας λοιπόν την μέθοδο της αντιπαράθεσης συγκρίσιμων συστημάτων διεξήχθησαν κάποια συμπεράσματα σχετικά με την ορθότητα του ελληνικού συστήματος και τη δικαιοσύνη του βάσει συνολικών ευρωπαϊκών κοινοτικών προτύπων. Έτσι λοιπόν η συγκεκριμένη μελέτη εκπλήρωσε το σκοπό της αναφορικά με την κριτική επί του Ελληνικού Φορολογικού συστήματος με βάση σύγκρισης μεσογειακές χώρες της Ε.Ε..

ABSTRACT

This study is an analysis of the tax system that exists in Greece today. Originally made theoretical approach to taxation in general (separation of duties, methods of taxation, etc.) and then specializes this theme in Greek reality. Analyzed how it is applicable taxation on various categories of taxable natural or legal persons. Finally, it is in accordance with what has been stated by the Greek experience to date on the tax if the tax system in force in Greece today is fair or not. A comparison with the tax systems of other European countries, undertaken proposals for a more equitable and efficient tax system. Following therefore the method of confrontation comparable systems conducted some conclusions about the correctness of the Greek system and justice under the overall European Community standards. So this study has fulfilled its purpose in relation to the criticism of the Greek tax system based on comparison of Mediterranean EU countries.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη διεξήχθη με σεβασμό και απόλυτη ακολουθία της βιβλιογραφίας. Οι δυσκολίες και οι περιορισμοί που εντοπίστηκαν έγκεινται στο γεγονός της ρευστότητας και της συχνής αλλαγής του Ελληνικού φορολογικού συστήματος κατά τα τελευταία έτη. Η συγκέντρωση των διατάξεων οι οποίες συνέθεσαν την παρουσίαση του ελληνικού φορολογικού συστήματος ήταν περίπλοκη καθώς έπρεπε να συμπεριληφθούν πρόσφατα στοιχεία αλλά και συγκρίσιμα δεδομένης της οικονομικής υπό κρίση κατάστασης. Αυτές οι δυσκολίες παραδόξως αποτέλεσαν και το κίνητρο της ολοκλήρωσης και της περάτωσης αυτής της μελέτης καθώς αποτελεί σπουδαία πρόκληση η σκιαγράφηση ενός συστήματος μιας χώρας του Ευρωπαϊκού Νότου υπό κρίση. Αναφορικά με το σημείο της σύγκρισης δεν αντιμετωπίστηκε σημαντικό πρόβλημα καθώς μέσω της Eurostat η πρόσβαση στα ευρωπαϊκά δεδομένα είναι επαρκής και εύκολη. Ακολουθώντας λοιπόν την μεθοδολογία της σύγκρισης όπως προαναφέρθηκε διεξήχθησαν σημαντικά συμπεράσματα αναφορικά με την ευρύτερη κατάσταση της Ευρώπης αλλά και στην Ελλάδα συγκεκριμένα. Το σημαντικότερο όλων είναι οι ασάφειες του συστήματος και η ρευστότητα η οποία το διακρίνει από το 2008 μέχρι σήμερα. Το ενθαρρυντικό βέβαια είναι ότι σε ευρύτερο ευρωπαϊκό επίπεδο επιχειρείται προσπάθεια σύγκλισης των φορολογικών συστημάτων κάτι το οποίο αυτόματα οδηγεί σε οικονομική και εμπορική ανάπτυξη των χωρών επιμέρους αλλά και συνολικά σε κοινοτικό επίπεδο. Έτσι λοιπόν διαμέσου της θεωρητικής προσέγγισης και της ανάλυσης του ελληνικού φορολογικού συστήματος η οποία πραγματοποιήθηκε στα δύο πρώτα μέρη της μελέτης εν συνεχεία εξελίχθηκε η συγκριτική προσέγγιση τεσσάρων φορολογικών συστημάτων (Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα) προκειμένου να διεξαχθούν πραγματικά και

ουσιαστικά συμπεράσματα αναφορικά με την δικαιοσύνη και την κοινωνική αποδοτικότητα του ελληνικού συστήματος σε Ευρωπαϊκό και Διεθνές πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν παραθέτοντας την πλήρη θεωρητική κάλυψη για την φορολογία στη συνέχεια αναπτύχθηκε η εφαρμογή της στην Ελληνική πραγματικότητα. Το επόμενο βήμα αναπόφευκτα ήταν η παράθεση των φορολογικών συστημάτων των τριών μεσογειακών Ευρωπαϊκών χωρών ώστε η μελέτη να οδηγηθεί σε ασφαλή και σωστή σύγκριση. Από την σύγκριση αυτή διεξήχθησαν σημαντικά συμπεράσματα τα οποία σε σημαντικό βαθμό έρχονται να επιβεβαιώσουν την αρχική θεωρητική προσέγγιση.

ΜΕΡΟΣ Ι – ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Η Φορολογία είναι ένα ζήτημα και ένα φαινόμενο το οποίο έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα. Από την πρώτη παρουσία του φαινομένου μέσα στην ιστορία των λαών η φορολογία θεωρείται ως η υποχρέωση ανθρώπων να καταβάλλουν αντικείμενα ή προϊόντα αξίας σε άρχοντες ή κράτη. Από την πλευρά του κράτους (ή των αρχόντων σε περασμένα έτη) αποτελεί έναν τρόπο με τον οποίο συγκεντρώνονται έσοδα για τις διάφορες κρατικές λειτουργίες. Ειδικότερα, αναφέρεται ότι η Φορολογία στην ουσία δημιουργεί κρατικά έσοδα (μέσω των υποχρεωτικών φόρων των φυσικών προσώπων και νομικών προσώπων) και μάλιστα στη σύγχρονη οικονομία αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή αυτών. Στη σύγχρονη οικονομία τονίζεται ότι ο αντικειμενικός σκοπός της φορολογίας είναι τριπλός, καθώς αρχικά μέσω της φορολογίας χρηματοδοτούνται οι κρατικές δαπάνες, ενώ ταυτόχρονα ενισχύεται ή σταθεροποιείται η οικονομική ανάπτυξη ενός κράτους ή μιας οικονομίας. Τέλος, μέσω της φορολογίας φυσικών και νομικών προσώπων ανακατανέμεται ο πλούτος της οικονομίας και διατηρείται η κοινωνική συνοχή αυτής μέσω της άμβλυνσης των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2003).

Όταν εμφανίστηκε η φορολογία σημειώνεται ότι σε κάθε περιοχή υπήρχε ένας άρχοντας με κάποιας μορφής εξουσία (πολιτική ή στρατιωτική) στον οποίο αποδίδονταν φόροι υπό τη μορφή εισφορών. Ο εκάστοτε άρχοντας, ο οποίος μπορεί να ήταν απλά ένας γαιοκτήμονας με σημαντική περιουσία στη φορολογούμενη επικράτεια, έστελνε στην ανώτατη κρατική αρχή τους φόρους που εισέπραττε.

Αξίζει να τονισθεί ότι η γενική φιλοσοφία της φορολογίας δεν έχει μεταβληθεί από την εποχή που πρωτοεμφανίστηκε, αν και τα συστήματα φορολόγησης και οι

εισπρακτικοί μηχανισμοί αυτών έχουν τροποποιηθεί άρδην. Μάλιστα, παρατηρείται ότι τα παραπάνω τροποποιούνται συνεχώς και προσαρμόζονται στις ανάγκες της εκάστοτε κοινωνίας και της εκάστοτε εποχής. Αυτό που έχει μείνει ίδιο καθ' όλα τα χρόνια εφαρμογής συστημάτων φορολόγησης και μάλιστα είναι ένα φαινόμενο το οποίο «γεννήθηκε» σχεδόν ταυτόχρονα με τη φορολογία είναι το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, το οποίο αποτελεί στην ουσία τον καθ' οποιονδήποτε τρόπο απόκρυψη φορολογητέας ύλης ενός φορολογούμενου φυσικού ή νομικού προσώπου από τις φορολογικές Αρχές και αποτελεί σοβαρό έγκλημα ενάντια των φορολογικών Αρχών και εν γένει του Κράτους (Κοψιαύτης, 2011).

Σύμφωνα με έναν κοινά αποδεκτό και δημοφιλή ορισμό από τον G. Jeze (Φινοκαλιώτη, 1999), φόρος θεωρείται *«η αναγκαστική χρηματική παροχή των ιδιωτών προς το κράτος υπό μορφή οριστική και χωρίς ειδικό αντάλλαγμα με σκοπό την κάλυψη των δημοσίων βαρών»*. Βέβαια, αν και ο ορισμός αυτός είναι ιδιαίτερα δημοφιλής δεν ανταποκρίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα για το λόγο του ότι οι φόροι πλέον υπηρετούν και άλλους σκοπούς πέρα από τους καθαρά ταμειευτικούς, όπως αυτοί θα αναλυθούν σε αντίστοιχη ενότητα της παρούσας μελέτης (βλ. 1.3). Πολλές φορές παρατηρείται μια σύγχυση μεταξύ της έννοιας του φόρου και της έννοιας του ανταποδοτικού τέλους, το οποίο κατ' ουσία πρόκειται για έννοια διαφορετική από αυτήν του φόρου. Συγκεκριμένα, το ανταποδοτικό τέλος, αν και αποτελεί και αυτό αναγκαστική παροχή των πολιτών, στην ουσία καταβάλλεται έναντι ειδικής αντιπαροχής, δηλαδή έναντι ειδικώς προς τους πολίτες παρεχόμενης δημόσιας υπηρεσίας. Η παροχή αυτή αποσκοπεί στην κάλυψη του κόστους της προαναφερόμενης υπηρεσίας (Φινοκαλιώτη, 1999; Αναστοπούλου, 1992).

Αναφορικά με την προαναφερθείσα σύγχυση, επιπλέον δημόσια έσοδα και εισφορές των πολιτών που λανθασμένα ταυτίζονται αρκετές φορές με την έννοια του φόρου είναι τα παρακάτω: φορολογικές κυρώσεις, παράβολα και ασφαλιστικές εισφορές εργαζομένων (Φινοκαλιώτη, 1999).

Η φορολογία φαίνεται ότι είναι ένα ζήτημα το οποίο απασχολεί κράτος, ειδικούς, αλλά και τον κάθε πολίτη ξεχωριστά ήδη από την αρχαιότητα. Όταν εμφανίστηκε η φορολογία σημειώνεται ότι σε κάθε περιοχή υπήρχε ένας άρχοντας με κάποιας μορφής εξουσία (πολιτική ή στρατιωτική) στον οποίο αποδίδονταν φόροι υπό τη μορφή εισφορών. Ο εκάστοτε άρχοντας, ο οποίος μπορεί να ήταν απλά ένας γαιοκτήμονας με σημαντική περιουσία στη φορολογούμενη επικράτεια, έστελνε στην ανώτατη κρατική αρχή τους φόρους που εισέπραττε (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2003).

Οι υποσχέσεις της κάθε κυβέρνησης μιας χώρας για προσφορά και βελτίωση των δημοσίων αγαθών προϋποθέτει και επιβάλλει την κίνηση παραγωγικών πόρων από τον ευρύτερο ιδιωτικό τομέα προς το δημόσιο. Συνεπώς για να λειτουργήσει και να παράγει ο δημόσιος τομέας αγαθά για τους πολίτες του είναι αναγκαία η αμοιβή του με την εισφορά των αντίστοιχων οικονομικών υποχρεώσεων από όλους τους έχοντες υποχρέωση και παράγουν έργο εντός της χώρας. Η λειτουργία όμως του δημόσιου τομέα μέσω αυτού του μηχανισμού επιβάλλει τη δημιουργία, την παροχή και την συντήρηση των παρεχόμενων δωρεάν δημοσίων αγαθών. Έτσι λοιπόν μέσω της χρήσης μέτρων αναγκαστικού χαρακτήρα όπως είναι το φορολογικό σύστημα ο δημόσιος τομέας δημιουργεί ταμειακά διαθέσιμα προκειμένου να τα μετατρέψει σε δωρεάν και δημόσια αγαθά για όλους τους φορολογούμενους και όχι μόνο πολίτες.

Συνεπώς η δημιουργία υποχρεώσεων για τον ιδιωτικό τομέα (νοικοκυριά, επιχειρήσεις, φυσικά πρόσωπα) προς το δημόσιο προϋποθέτει ταυτόχρονα την αμέριστη προσφορά αναγκαίων δωρεάν δημόσιων αγαθών από την πλευρά του κράτους. Όπως ήδη λοιπόν αναφέρθηκε και παραπάνω ο σημαντικότερος και πιο αποδοτικός τρόπος συλλογής εσόδων για τον κρατικό μηχανισμό είναι το φορολογικό σύστημα. Ιστορικά όμως η φορολογία των πολιτών στην Ελλάδα δεν αποτελούσε αποδοτική πηγή δημοσίων εσόδων και η σημασία της ήταν συγκριτικά με την σημερινή εποχή εξαιρετικά μικρότερη. Βέβαια, με την πάροδο των ετών και την εξέλιξη των κοινωνιών και των αναγκών τους, η σημασία των κρατικών εσόδων έχει αυξηθεί και πλέον τα φορολογικά συστήματα και οι κατ' ανάγκη μετασχηματισμοί τους έχουν παγιωθεί ως εισπρακτικές κρατικές μέθοδοι στο μυαλό των πολιτών. Έτσι λοιπόν η δράση της φορολογίας αναφορικά με το κοινωνικό σύνολο περιορίζεται στην περικοπή της αγοραστικής δύναμης των φορολογούμενων μονάδων με σκοπό την χρηματοδότηση για την χρήση παραγωγικών μέσων – πόρων τα οποία με την σειρά τους θα παράγουν τα δημόσια αγαθά προς δωρεάν χρήση. Συνεπώς το κράτος καταλήγει στην επιβολή φόρων επί του παραγόμενου εισοδήματος - περιουσίας προκειμένου να αντισταθμίσει το κόστος παραγωγής και χρήσης των δημοσίων αγαθών από τους πολίτες φορολογούμενους ή μη. Η δικαιοσύνη επί της επιβολής του φόρου προς κάθε φορολογούμενη μονάδα περιφρουρείται από τις αρμόδιες δικαστικές και συνταγματικές αρχές και διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες καλούνται και οι αρμόδιοι να νομοθετήσουν και να μεταρρυθμίσουν.

Σε όλες τις εκφάνσεις της προσωπικής και κοινωνικής μας ζωής, η οπτική γωνία φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο για την αξιολόγηση των γεγονότων. Έτσι λοιπόν και για την αξιολόγηση της έννοιας και του συστήματος της φορολογίας παίζει

σημαντικό ρόλο η οπτική γωνία και η θέση στην οποία βρίσκεται αυτός που καλείται να αξιολογήσει. Συνεπώς από την μεριά των πολιτών ο φόρος φαίνεται να αποτελεί μια αναγκαστική εισφορά, σε εξαιρετικές περιπτώσεις λαμβάνει και την μορφή ποινής αλλά ποτέ δεν αποτελεί αντάλλαγμα. Ο φόρος αποτελεί για το κάθε νοικοκυριό και κοινωνικό ον μια υποχρεωτική υλική θυσία η οποία προσανατολίζεται στην κάλυψη των αναγκών των δημοσίων αγαθών. Το φορολογικό σύστημα σαν θεσμός έχει εμφανιστεί από τα αρχαία κίολας χρόνια με την υποχρεωτική του μορφή σχεδόν όπως ισχύει σήμερα, ταυτόχρονα με την ίδρυση των οργανωμένων κρατών. Η εξουσία των κρατικών φορολογικών συστημάτων έχει αμφισβητηθεί πολλές φορές και ο λόγος είναι οι δυσκολίες που παρουσιάζονται μεταξύ των νόμιμων και παράνομων χρήσεων της. Συνοψίζοντας λοιπόν, ως φόρος μπορεί να οριστεί η δημόσιας φύσης απαίτηση χρηματική καταβολής των πολιτών ενός κράτους προκειμένου να καλυφθούν γενικές ανάγκες, με άλλα λόγια είναι η υποχρεωτική και μη ανταλλακτική παροχή της φορολογούμενης μονάδας προς τον κρατικό μηχανισμό ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί του δεύτερου.

Στην αρχαιότητα, αλλά και μέχρι τον 12ο αιώνα η φορολογία δεν ήταν η κύρια πηγή των δημοσίων εσόδων για τα κράτη, τα οποία κάλυπταν σε μεγάλο βαθμό τα έσοδα τους κυρίως από τις λείες των πολέμων, από εκούσιες εισφορές των πολιτών ή από την εκμετάλλευση της ίδιας της κρατικής περιουσίας. Ο θεσμός της φορολογίας αποκτά νέο νόημα και διαφορετική λειτουργία κατά τον Μεσαίωνα, όπου πλέον αναφέρεται ως η εναλλακτική λύση εύρεση κρατικών πόρων. Τούτο αποτέλεσε επιτακτική ανάγκη, καθώς οι κρατικές ανάγκες άρχισαν να πληθαίνουν με ταχείς ρυθμούς και το κράτος έπρεπε να βρει τις απαραίτητες διεξόδους. Αποτέλεσμα αυτού

ήταν οι κρατούντες εξουσία να επιβάλλουν φορολογία κυρίως καθ' αυθαίρετο τρόπο (Χουμανίδη, 1990).

Κατά το Μεσαίωνα επίσης παρατηρήθηκε η παροχή υπηρεσιών από τους άρχοντες με αντάλλαγμα το δικαίωμα της εισπραξης των φόρων μιας επαρχίας για δικό τους όφελος (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2003).

Η απελευθέρωση και η ταυτόχρονη ανάπτυξη της οικονομίας ιδιαίτερα κατά την σημερινή εποχή, καθιστούν το φορολογικό σύστημα κάθε χώρας ύψιστης σημασίας, για την εξελικτική πορεία του κοινωνικοοικονομικού και πολιτικού φάσματος της. Η φορολογική διαρρύθμιση κάθε χώρας αντικατοπτρίζει την οικονομική, κοινωνική και πολιτική τοποθέτηση μιας χώρας σε παγκόσμιο επίπεδο πλέον. Αυτό παρατηρείται διότι σε περιόδους κρίσης όπως διανύει η Ελλάδα στις μέρες μας, η ανάγκη για κρατικά έσοδα μεγαλώνει και η φορολόγηση πολλών μορφών εισοδήματος και περιουσιακών στοιχείων φαντάζει ο μόνος τρόπος επίτευξης του κρατικού στόχου. Επίσης αξίζει να τονιστεί ότι σε περιπτώσεις κρίσης το φορολογικό σύστημα παίζει ταυτόχρονα τον καθοριστικότερο ρόλο για την οικονομική και όχι μόνο ευστάθεια της χώρας. Η λογική της φορολόγησης στην Ελλάδα του σήμερα βασίζεται κατά πολλούς εμπνευστές της στην λογική των κάθετων και όχι οριζόντιων μεταρρυθμίσεων με σαφής διακρίσεις και επίπεδα, ενώ πηγάζει από την φιλελεύθερη σκοπιά της οικονομικής θεωρίας. Πιο συγκεκριμένα, η φιλελεύθερη θεωρία τοποθετεί ως πιο αποδοτική την φορολόγηση πολλών και μικρών εισοδημάτων συγκριτικά με την φορολόγηση λίγων και μεγάλων εισοδημάτων.

Ένας φόρος δηλώνει την παρουσία του καθημερινά στην ζωή των πολιτών σε κάθε μορφή δραστηριότητας και σε κάθε έκφανση της. Ο φόρος αντικατοπτρίζει την κατά

συνθήκη αναγκαστική συμμετοχή ενός ατόμου όπως αυτή έχει καθοριστεί από τον κρατικό μηχανισμό με σκοπό την ανταπόδοση υπό μορφή κοινωνικών και όχι μόνο παροχών. Η ανταποδοτικότητα των φόρων κινείται σε ένα γενικότερο πλαίσιο καθώς διαμορφώνει το κοινωνικοοικονομικό γίνεσθαι μιας χώρας. Ένας φόρος μπορεί να έχει πολλές μορφές, αλλά οι δύο πιο γνώριμες περιπτώσεις είναι ο άμεσος και ο έμμεσος φόρος.

Το 2005 ο Θ. Γεωργακόπουλος διαχώρισε και όρισε σαφώς τον άμεσο και έμμεσο φόρο ως εξής, άμεσος φόρος είναι εκείνος που επιβάλλεται στο παραγόμενο εισόδημα και στην περιουσία, ενώ έμμεσος είναι ο φόρος που επιβάλλεται στις συμπτωματικές ή μεταβατικές συναλλαγές,. Ο πλέον σημαντικός και αναπόφευκτος έμμεσος φόρος είναι ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και ο άμεσος φόρος με την πλέον αυξημένη βαρύτητα για κάθε πολίτη στις μέρες μας είναι ο Φόρος Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων. Η φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων πήρε τη σημερινή της μορφή έπειτα από πολλές και πολυετείς μεταλλάξεις, εισήχθη για τα φυσικά πρόσωπα με το Ν.Δ. 3323/1955, με το οποίο επιβάλλεται ο προσωπικός προοδευτικός φόρος ο οποίος αποδίδεται βάσει του συνολικού από κάθε πηγή εισοδήματος, ενώ για τα νομικά πρόσωπα εισήχθη με το Ν.Δ. 3843/1958, με το οποίο παγιώθηκε ο αναλογικός φόρος εισοδήματος. Με τα δύο αυτά νομοθετήματα καταργήθηκε ο Ν. 1640 του 1919 «Περί φορολογίας 4 εισοδήματος καθαρών προσόδων», ο οποίος αποτέλεσε την αφετηρία της εισαγωγής στην φορολογία. (Θ. Γεωργακόπουλος, 2005)

“Η φορολογία δεν μοιάζει με τις περισσότερες μεταβιβάσεις χρήματος από ένα άτομο σε ένα άλλο: ενώ οι περισσότερες απ’ αυτές τις μεταβιβάσεις είναι εθελοντικές, η

φορολογία είναι υποχρεωτική. Αυτή η δυνατότητα εξαναγκασμού των ατόμων να συνεισφέρουν στην παραγωγή των δημόσιων αγαθών ενδέχεται να παράσχει στο κράτος και τη δυνατότητα εξαναγκασμού των ατόμων να ενισχύσουν κάποια ομάδα ειδικού συμφέροντος". Αυτή η εξαναγκασμένη ετήσια καταβολή – πληρωμή προς το κράτος παρομοιάστηκε με κλοπή, η βασική διαφορά είναι ότι η συγκεκριμένη καταβολή, η μεταβίβαση όπως αναφέρεται στον ορισμό γίνεται με εμπλεκόμενο φορέα το κράτος και παρόλο που δεν απαιτείται η συναίνεση του πολίτη θεωρείται νόμιμη λόγω της κρατικής ύπαρξης και χρήζει σεβασμού και τήρησης. (Joseph Stiglitz ,1992)

Τα κύρια χαρακτηριστικά των φόρων είναι:

- ✓ Η αναγκαστική εισφορά του πολίτη προς το Δημόσιο ή νομικά πρόσωπα
- ✓ Η καταβολή του φόρου χωρίς ειδική αντιπαροχή
- ✓ Η πραγματοποίηση των κρατικών σκοπών

Από τον ορισμό του φόρου γίνονται σαφή τα στοιχεία τα οποία συνθέτουν και εμπεριέχονται στην έννοια του φόρου. Η μονομερής παροχή από τον πολίτη στο δημόσιο παρουσιάζεται από την χωρίς αντάλλαγμα ή ανταπόδοση εκ μέρους του κράτους, χρηματική παροχή των φορολογικών μονάδων. Η αναγκαστική καταβολή από τον πολίτη στο δημόσιο, γίνεται σαφής από την μη έγκλιση της θέλησης του πολίτη για την παροχή της χρηματικής υποχρέωσης που τον αφορά, χωρίς όμως να αποτελεί ποινή. Οι νόμοι επικαλούνται την υποχρέωση των πολιτών να ολοκληρώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις σύμφωνα με τον κώδικα και τις μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνει.

Έτσι λοιπόν φανερώνονται και οι δύο εκφάνσεις και χαρακτηριστικά του φόρου. Ο μονομερής και ταυτόχρονα αναγκαστικός χαρακτήρας, η μια μεριά νομοθετεί και υποχρεώνει και η άλλη μεριά καταβάλλει και συμμορφώνεται. Εδώ λοιπόν εισάγεται και η έννοια της κρατικής και πολιτικής εξουσίας η οποία περιφρουρεί και διασφαλίζει τους ρόλους και την σχέση μεταξύ των εμπλεκομένων.

Εξετάζοντας την αναγκαστική φύση του όλου φορολογικού συστήματος αναγνωρίστηκαν και στοιχεία εξάρτησης πέραν του νομικού θεσμού ιθαγένειας, ο οποίος υφίσταται και συνταγματικά. Αυτό έγινε σαφές όταν παρατηρήθηκε ότι δεν φορολογείται μόνο η δραστηριότητα των υπηκόων ενός κράτους αλλά επιβάλλεται φόρος και επί των προσώπων, τα οποία τυγχάνει να απολαμβάνουν των παροχών του. Έτσι λοιπόν γίνεται δεκτή και σεβαστή η άποψη ότι, ένας έμμεσος φόρος δεν έχει αναγκαστικό χαρακτήρα, εφόσον απευθύνεται μόνο σε όποιον επιλέξει την χρήση μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας ή αγαθού, το οποίο επιβαρύνεται με αυτόν το φόρο. Έτσι λοιπόν επαφίεται στην ευχέρεια του πολίτη η πληρωμή ή όχι των έμμεσων φόρων που επιβάλλονται σε συγκεκριμένα αγαθά όπως για παράδειγμα ο καπνός. Παράλληλα η Τρίτη διάσταση ενός φόρου είναι η απουσία ενός συγκεκριμένου ανταλλάγματος προς τον φορολογούμενο πολίτη. Η πολιτεία δεν επιβραβεύει την καταβολή φόρου σε αντίθεση βέβαια με την καταβολή τέλους. Το τέλος καταβάλλεται ως αντάλλαγμα συγκεκριμένων υπηρεσιών που παρέχει η πολιτεία, κάτι το οποίο διαφέρει σημαντικά από το φόρο αφού ο δεύτερος δεν κατευθύνεται για την χρήση - κατανάλωση συγκεκριμένων αγαθών ή υπηρεσιών. Βέβαια το κράτος με τα φορολογικά έσοδα παρέχει δημόσια αγαθά με στόχο να ικανοποιήσουν κοινωνικές και συλλογικές ανάγκες, ανεξαρτήτως αν οι πολίτες που τα καταναλώνουν φορολογούνται ή όχι. Τελευταίο χαρακτηριστικό του φόρου είναι η πραγματοποίηση

των σκοπών τους κράτους. Η συγκεκριμένη διάσταση εντοπίζεται στην παροχή αγαθών, τα οποία μπορούν να προσφερθούν μόνο από δημόσιο φορέα και με δωρεάν χρήση, με την παραγωγή τους να στηρίζεται στα κρατικά έσοδα τα οποία πηγάζουν από την φορολόγηση των πολιτών. Έτσι λοιπόν γίνεται σαφές ότι κανείς φόρος δεν στοχεύει στην επίτευξη συγκεκριμένου ατομικού σκοπού, αλλά στην συνολική και κοινωνική ικανοποίηση μέσω της πραγματοποίησης των σκοπών της εκάστοτε κυβέρνησης.

Σε αυτό το σημείο ανακύπτει ένα ζήτημα το οποίο αναφέρεται στην χρησιμότητα των φόρων και την χρήση τους. Το φορολογικό σύστημα για το κράτος αποτελεί το μέσο άσκησης κοινωνικής, οικονομικής και όχι μόνο πολιτικής. Ο φόρος που αποδίδεται σε κάθε φυσικό ή νομικό φορολογούμενο πρόσωπο διαιρείται με τη φορολογική βάση ώστε να προκύψει ο φορολογικός συντελεστής. Συνεπώς οδηγούμαστε σε ένα αναλογικό σύστημα θεωρητικής ανταποδοτικότητας των φορολογικών εισφορών προκειμένου να αποδεικνύεται η χρησιμότητα και κατ' επέκταση η αναγκαιότητα των φόρων.

Οι σκοποί των φόρων είναι:

- ✓ **Ταμειευτικός** που αποβλέπει στην εξασφάλιση των δημόσιων εξόδων χωρίς άλλες επιδιώξεις.

Ο φόρος αντιπροσωπεύει το κυριότερο και κατά κάποιους το μοναδικό πλεόν μέσο χρηματοδότησης των Δημοσίων Οικονομικών, συνεπώς ένας από τους σκοπούς των κυβερνητικών σχημάτων είναι η επάρκεια αν όχι η πληρότητα των εσόδων από φορολογικές εισφορές προκειμένου να εκπληρωθούν οι κρατικές υποχρεώσεις. Στην πραγματικότητα, ο σκοπός του φόρου έγκειται στην αναδιανομή των παραγωγικών

πόρων μεταξύ του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Πιο συγκεκριμένα επιχειρείται η μετακίνηση πόρων από τον ιδιωτικό στον ευρύτερο δημόσιο τομέα προκειμένου να προωθείται η παροχή δημόσιων αγαθών για την ικανοποίηση των κοινωνικών και όχι μόνο αναγκών των πολιτών.

- ✓ **Οικονομικός** που αποβλέπει με την άσκηση κατάλληλης φορολογικής πολιτικής από το κράτος στη θεραπεία ορισμένων αδικιών, και στην πρόληψη των οικονομικών καταστροφών.

Η πλειονότητα των κυβερνητικών και πολιτικών δραστηριοτήτων στηρίζεται στην φοροεισπρακτική ικανότητα της πολιτείας. Το φορολογικό σύστημα έχει αποτελέσει βάση για την άσκηση οικονομικής πολιτικής τόσο εντός των χωρικών ορίων όσο και σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι φόροι αποτελούν ένα μοχλό πίεσης και ελέγχου της οικονομικής δραστηριότητας ενός κράτους μέσω του οποίου επιδιώκεται η δίκαιη κατανομή του πλούτου και του εθνικού εισοδήματος. Επίσης προωθείται η οικονομική ανάπτυξη της χώρας μέσω φορολογικών μέτρων τα οποία ευνοούν τις επενδύσεις σε ποικίλους τομείς δραστηριότητας.

- ✓ **Κοινωνικοπολιτικός** που αποβλέπει στην εφαρμογή με τη παρέμβαση του κράτους ορισμένων κανόνων και αρχών κοινωνικής δικαιοσύνης.

Μέσω της πραγματοποίησης των κοινωνικών στόχων που θέτει η εκάστοτε κυβέρνηση αποτυπώνεται η κοινωνική λειτουργία ενός φόρου. Μέσω της είσπραξής τους και της εν τέλει αξιοποίησης του επιδιώκεται η αλλοίωση οικονομικών ανισοτήτων και ανισορροπιών μεταξύ των πολιτών. Προκειμένου να επιτευχθούν κάποιοι από τους ανωτέρους ευρύτερους σκοπούς οι κυβερνήσεις λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα τα οποία καθορίζουν το φορολογικό σύστημα μιας χώρας. Πιο

συγκεκριμένα καθορίζονται προοδευτικοί συντελεστές φορολογίας εισοδήματος, έτσι ώστε να υπάρχει αναλογικότητα μεταξύ του ποσού που καταβάλλεται στο κράτος και του επιπέδου εισοδήματος κάθε φορολογικής μονάδας. Προκειμένου λοιπόν να μην υπάρχουν αδικίες στην φορολογική εισφορά των πολιτών προς το κράτος καθορίζεται γενικά ότι, οι ιδιώτες με υψηλότερα εισοδήματα θα καταβάλλουν μεγαλύτερα ποσά στο κράτος συγκριτικά με εκείνους που διαθέτουν μικρότερο εισόδημα. Επίσης κατά την φορολόγηση της λοιπής περιουσίας ακολουθείται η λογική του προοδευτικού φόρου, ενώ έχει τεθεί σαφής ορισμός για τα προϊόντα πολυτελείας τα οποία και φορολογούνται με υψηλότερο συντελεστή από εκείνα τα οποία αποτελούν είδη πρώτης ανάγκης. Τέλος οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις υποβοηθούνται με ευνοϊκές φορολογικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να παράγουν υπό λιγότερο κοστοβόρες συνθήκες με απώτερο σκοπό την μεγιστοποίηση τους κέρδους τους και εν τέλει του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. (<http://www.fititikospoudastirio.gr>).

“Ο κυριότερος σκοπός τον οποίο εκπληρώνει η φορολογία, είναι ο ταμειευτικό. Η φορολογία γενικά, αποβλέπει στην εξασφάλιση των απαραίτητων δημόσιων εσόδων, τα οποία είναι ικανά να καλύψουν τις δημόσιες δαπάνες μαζί με τις λοιπές πηγές εσόδων”. (Θ. Γεωργακόπουλος, 2005)

Επίσης το φορολογικό σύστημα εκπληρώνει εκτός από κοινωνικούς σκοπούς και ταμειευτικούς σκοπούς καθώς εκτός από μέσο καταπολέμησης της οικονομικής ανισορροπίας και αδικίας που αναπτύσσεται στις διαφορές κοινωνικές τάξεις αποτελεί ένα ισχυρό μοχλό κίνησης της διεθνούς οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας. Τέλος, μέσω της κρατικής επιβολής φόρων πραγματοποιούνται οικονομικοί

στόχοι, οι οποίοι σε περιόδους κρίσης τίθενται στο περιθώριο και αδυνατούν να έλθουν εις πέρας.

Τα σύγχρονα κράτη, με απώτερο και φιλοσοφικό στόχο να καλύψουν ταξικές και κοινωνικές ανισότητες επιβάλλουν φόρους επικαλούμενοι δημοσιονομικούς και κοινωνικοοικονομικούς σκοπούς. Με την επιβολή των φόρων και συγκεκριμένα του φόρου εισοδήματος επιτυγχάνεται η εκπλήρωση της κοινωνικής σκοπιμότητας των φόρων, η οποία έχει ως απώτερο σκοπό να συμβάλλει στη *“δικαιότερη κατανομή του πλούτου και την άμβλυση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών”*. Η επιβολή φόρου σε φυσικά και νομικά πρόσωπα είναι το μέσο που διαθέτει η εκάστοτε Κυβέρνηση ενός Κράτους, προκειμένου να εφοδιάσει τα ταμειακά της διαθέσιμα ώστε να μπορέσει να καλύπτονται οι προϋποθέσεις άσκησης της κυβερνητικής πολιτικής. Η φορολόγηση του εισοδήματος είναι η κορυφαία και ενδεχομένως η μόνη πηγή εσόδων του κράτους. Παρόλη όμως την θετική κίνηση του κρατικού ταμείου δεν πρέπει να αγνοείται και η αρνητική του κίνηση. Οι κρατικές δαπάνες λοιπόν που σε πληθώρα περιπτώσεων είναι υπέρογκες, στηρίζονται εξ' ολοκλήρου στην αποκομιδή των εσόδων από την φορολόγηση εισοδημάτων φυσικών και νομικών προσώπων.

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα θεσπίζεται για πρώτη φορά το έτος 1909 και ύστερα το έτος 1917, όπου συναντάται ο φόρος εκτάκτων κερδών. Η μέχρι τότε νομοθεσία στην Ελλάδα δεν παρουσίαζε νομοθετήματα σχετικά με κρατική φορολογία και εισφορά πολιτών στο κράτος. Κατά την δεύτερη δεκαετία του 1900 κάνει την εμφάνισή του ο νόμος 1640, σύμφωνα με τον οποίο ορίζεται η γενική φορολογία όλων των καθαρών εισοδημάτων των πολιτών. Με το νόμο 1640

παρουσιάζεται ο μικτός τύπος φορολογίας εισοδήματος. Ο νόμος 1640/19 αποτελεί έναν από τους κυριότερους φορολογικούς νόμους και φημίζεται ως μια εύστοχη και καθόλα δίκαιη φορολογική διάταξη.

Το 1955 έχουν την πρώτη αλλαγή του μέχρι τότε ισχύοντος καθεστώτος φορολογίας με την θέσπιση του νομοθετικού διατάγματος 3323/55 το οποίο αναφέρεται στην φορολογία των φυσικών προσώπων. Με το συγκεκριμένο νομοθέτημα παγιώνεται ο ονομαζόμενος ενιαίος φόρος, δηλαδή ο προσωπικός και προοδευτικός φόρος στο συνολικό καθαρό εισόδημα. Ο νόμος 3323/55 τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ανανεώθηκε από τους νόμους 820/78, 1828/89, 1882/90, 1914/90, 2238/94, 2753/99.

Με την πάροδο των ετών το νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με την φορολογία έχει υποστεί σημαντικές και ριζικές αλλαγές. Οι τροποποιήσεις και οι συμπληρώσεις επί των προαναφερθέντων νομοθετημάτων είναι εξαιρετικά πολύπλοκες και συχνές, κάτι το οποίο από μόνο του θέτει σε μια αβεβαιότητα την σταθερότητα του οικονομικού συστήματος. Υπολογίζεται ότι τις τελευταίες δύο δεκαετίες κάθε χρόνο καταθέτονταν κατά μέσο όρο δύο έως τρεις φορολογικοί νόμοι. Το 1994 με το Ν. 2238 τα δύο κύρια νομοθετήματα συμπύχτηκαν σε ενιαίο κείμενο, στο οποίο συμπεριελάμβανε όλες τις διάσπαρτες διατάξεις για το σύστημα φορολογίας εισοδήματος. Ο νόμος, ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.), ισχύει όπως έχει διαμορφωθεί μετά τις μεταβολές και τροποποιήσεις που έγιναν μέχρι και πέρυσι. Την τελευταία πενταετία έγιναν ουσιαστικές και ριζικές μεταβολές στη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Με το Ν. 3091/2002 θεσπίστηκε νέος τρόπος προσδιορισμού της φορολογικής επιβάρυνσης των φυσικών προσώπων. Με το νόμο αυτό ορίστηκαν οι νέες κλίμακες φόρου, τα νέα αφορολόγητα ποσά, καθώς και ορισμένες εκπτώσεις

από το συνολικό εισόδημα μετατράπηκαν σε μειώσεις ποσοστού επιβάρυνσης φόρου. (Αιτιολογική Έκθεση)

Με το Ν.3220/2004 ορίστηκε η έννοια της αντικειμενικής φορολογίας ελέγχου των επιχειρήσεων, η οποία παρέμεινε ανεφάρμοστη, καθώς καταργήθηκε, ενώ με το Ν.3296/2004 πραγματοποιήθηκαν μεταβολές περιπτώσιολογίας, καθώς και ελαφρύνσεις των συντελεστών φόρου για τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτου νομικής μορφής, οι οποίες τοποθετήθηκαν προς εφαρμογή με βραχυπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα τριών ετών. Δέκα χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου Ν.2238/1994 ο οποίος αντιπροσωπεύει τον ισχύοντα Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, αποδεικνύεται ότι παρουσιάζει σημαντικές ασάφειες και σοβαρές παρανοήσεις. Κατά συνέπεια, απαιτείται εκ νέου κωδικοποίηση του συστήματος έτσι ώστε να συμμαζευτούν όλες οι διάσπαρτες διατάξεις, να επαληθευτεί η δυνατότητα ισχύος των υπαρχόντων διατάξεων του ισχύοντος Κώδικα, ενώ ταυτόχρονα να έχουν καταργηθεί και ακόμα να πραγματοποιηθεί απόπειρα αναδιάταξης της ύλης και αναδιατύπωσης των άρθρων ώστε να αποφευχθούν μελλοντικές παρεξηγήσεις, αδικίες και ανισότητες.

1.1 Διάκριση των φόρων

Εκτός από την διάκριση που αναφέρθηκε αρχικά υπό την θεωρητική προσέγγιση του Θ. Γεωργακόπουλου οι φόροι διακρίνονται σε τρεις περαιτέρω κατηγορίες:

- ο Φόροι εισοδήματος: Αναφέρονται σε φόρους νομικών και φυσικών προσώπων, όπου ορίζονται σαφώς οι υποχρεώσεις αλλά και οι διαφορές επιβαρύνσεις.(Α. Φλώρος, 2005)

- Φόροι δαπάνης: φόροι οι οποίοι ενσωματώνονται πάνω στα προϊόντα, αγαθά και υπηρεσίες, οι οποίοι αποτελούν την δαπάνη απόκτησης τους από το φορολογούμενο πρόσωπο - οργανισμό. (Α. Φλώρος, 2005)
- Φόροι περιουσίας: Ο φόρος περιουσίας εξαρτάται από το ύψος της αξίας και της μορφής περιουσίας την οποία έχει υπό την κατοχή του ο εκάστοτε φορολογούμενος. (Α. Φλώρος, 2005)

1.2 Τρόποι φορολογίας

Με βάση τη συμπεριφορά του μέσου φορολογικού συντελεστή υφίσταται ένας άλλος τρόπος διάκρισης των φόρων. Οι φόροι λοιπόν διακρίνονται σε αναλογικούς, προοδευτικούς και αντιστρόφως προοδευτικούς.

1.3 Αναλογικοί φόροι

Είναι οι φόροι με τους οποίους επιβαρύνεται η κάθε φορολογική μονάδα, με τον ίδιο μέσο φορολογικό συντελεστή, ανεξαρτήτου μεγέθους φορολογικής βάσης. Όταν υφίσταται αναλογική φορολογία, ο μέσος φορολογικός συντελεστής παραμένει σταθερός καθώς μεταβάλλεται η φορολογική βάση. Έτσι λοιπόν η φορολογούσα αρχή καλείται να αφαιρέσει το ίδιο ποσοστό του εισοδήματος, της περιουσίας, της καταναλωτικής δαπάνης από όλες τις φορολογούμενες μονάδες ανεξάρτητα με το μέγεθος της φορολογικής βάσης. Αυτό αυτομάτως σημαίνει ότι και ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι σταθερός και ίσος με τον μέσο. (Α. Φλώρος, 2005)

1.4 Προοδευτικοί φόροι

Προοδευτικός ορίζεται ο φόρος εκείνος, του οποίου ο μέσος φορολογικός συντελεστής αυξάνει καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση. Έτσι η φορολογούσα αρχή επιβαρύνει με το μεγαλύτερο ποσοστό της φορολογικής βάσης τα άτομα που έχουν μεγαλύτερη βάση και με το μικρότερο ποσοστό τα άτομα με μικρότερη βάση. Με την αύξηση της φορολογικής βάσης, ο μέσος φορολογικός συντελεστής αυξάνει με σταθερό ρυθμό. Έτσι λοιπόν η προοδευτικότητα του φόρου είναι σταθερή, σε περίπτωση όμως κατά την οποία αυξάνει με αύξοντα ρυθμό η προοδευτικότητα του φόρου καλείται αύξουσα και τέλος, εάν αυξάνει με φθίνοντα ρυθμό, η προοδευτικότητα του φόρου καλείται φθίνουσα.

Η προοδευτική φορολογία εφαρμόζεται με συγκεκριμένο τρόπο για να υφίσταται ένα σαφές σύστημα και ένας ξεκάθαρος διαχωρισμός. Η φορολογική βάση (εισόδημα – περιουσία) διαιρείται σε κλιμάκια. Κάθε κλιμάκιο φορολογείται με υψηλότερο συντελεστή από ότι το αμέσως προηγούμενο. Υπάρχει σαφής διαβάθμιση μεταξύ των κλιμακίων και συγκεκριμένη αντιστοίχιση με τον εκάστωτε φορολογικό συντελεστή. Αυτοί οι συντελεστές είναι οι οριακοί και ορίζουν σύμφωνα με ποιο ποσοστό επί του εισοδήματος φορολογείται το κάθε κλιμάκιο εισοδήματος. Από το φορολογικό σύστημα και τη νομοθεσία συνήθως ορίζονται οι οριακοί συντελεστές και οι μέσοι προκύπτουν από τη διαίρεση του συνολικού ποσού του φόρου στα επί μέρους κλιμάκια δια το σύνολο των κλιμακίων. Γίνεται σαφές ότι ο φόρος για τους συντελεστές των κλιμακίων επιστρατεύτηκε ο αναλογικός χαρακτήρας των φόρων, αφού για όλο το φάσμα των εισοδημάτων που εμπίπτουν στο κλιμάκιο, υπάρχει ένα και συγκεκριμένο ποσοστό φορολογίας (ο οριακός συντελεστής) (Α. Φλώρος, 2005).

Το προοδευτικό φορολογικό σύστημα μίας χώρας, δηλαδή οι έχοντες περισσότερα να πληρώνουν αναλογικά μεγαλύτερους φόρους, ευαγγελίζεται μία κοινωνία με ευτυχισμένους φορολογούμενους πολίτες. Αντίθετα, όσο πιο «επίπεδο» και οριζόντιο γίνεται το φορολογικό σύστημα, δηλαδή ανεξαρτήτως εισοδήματος, να πληρώνουν φόρους με τον ίδιο ή παρόμοιο συντελεστή όλες οι φορολογούμενες μονάδες, τόσο μεγαλύτερη είναι η δυσφορία που επικρατεί στους πολίτες, σύμφωνα με αμερικανική έρευνα ψυχολογίας. Η συγκεκριμένη έρευνα, του Σιγκεχίρο Οΐσι, μελέτησε 54 χώρες, με τα αποτελέσματα της να δημοσιεύονται στο περιοδικό ψυχολογικής επιστήμης «Psychological Science», κατέγραψε ότι η ψυχική γαλήνη ενός μέσου φορολογούμενου πολίτη εξαρτάται από τον βαθμό προοδευτικότητας του φορολογικού συστήματος. (Μ. Κλαουδάτου, 2009). Αξιολογήθηκαν από τους ερευνητές δεκάδες χιλιάδες ερωτηματολόγια, τα οποία στόχευαν στην γνώμη των πολιτών σχετικά με την προσωπική ικανοποίησή τους αναφορικά με τη ζωή τους και στη συνέχεια αναφορικά με το επίπεδο δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών στη χώρα τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι κατά μέσο όρο οι πολίτες χωρών με προοδευτικά φορολογικά συστήματα αξιολόγησαν την ζωή τους ως την καλύτερη δυνατή, ενώ παρουσιάστηκε το αντίθετο φαινόμενο σε χώρες με πιο οριζόντια συστήματα. Η συγκεκριμένη αξιολόγηση των πολιτών και στις δύο περιπτώσεις ταυτιζόταν με την αξιολόγηση των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών που απολάμβαναν οι πολίτες. (Μ.Κλαουδάτου, 2009)

1.5 Αντίστροφα προοδευτικοί φόροι

Με τον όρο αντίστροφα προοδευτικοί χαρακτηρίζονται οι φόροι οι οποίοι έχουν την ιδιότητα να μειώνεται ο μέσος φορολογικός συντελεστής (και επομένως και η

φορολογική επιβάρυνση) καθώς αυξάνει η φορολογική βάση. Με άλλα λόγια, στην συγκεκριμένη περίπτωση υφίσταται η αντίστροφη σχέση μεταξύ κλιμακίου εισοδήματος και επιβάρυνσης. Πιο συγκεκριμένα ο μέσος φορολογικός συντελεστής είναι μεγαλύτερος από τον οριακό φορολογικό συντελεστή. Τέτοιου είδους φόροι δε συναντώνται συχνά σε σύγχρονες οικονομίες. Όμως παρατηρούνται μερικοί φόροι οι οποίοι τοποθετούνται ως αναλογικοί αναφορικά με την φορολογική βάση που επιβαρύνουν στην πράξη όμως γίνονται αντιστρόφως προοδευτικοί εάν η φορολογική βάση εκφραστεί σαν ποσοστό μιας εναλλακτικής φορολογικής βάσης.

1.6 Φορολογικά Συστήματα

1.6.1 Συστήματα Ενιαίου Φόρου

Παλαιότερα, κατά τον 18ο αιώνα, είχε υποστηριχθεί η ιδέα ενός ενιαίου φόρου, η οποία δεν μπόρεσε να τύχει πρακτικής εφαρμογής. Έτσι, οι φυσιοκράτες πρότειναν την εισαγωγή του ενιαίου φόρου επί της εγγείου προσόδου, ενώ αργότερα, προτάθηκε από άλλους δημοσιονόμους ενιαίος φόρος επί του κεφαλαίου επί της ενεργείας, ο οποίος θα αντικαθιστούσε τους λοιπούς. Με την πάροδο του χρόνου άλλοι συγγραφείς και δημοσιονόμοι τάχθηκαν υπέρ της εισαγωγής ενός ενιαίου φόρου εισοδήματος ή ενός γενικού φόρου που θα επιβαλλόταν στο καταναλισκόμενο μόνο εισόδημα και όχι του αποταμιευμένου. Στην Ελλάδα όμως, ως γνωστό, υφίσταται ενιαίος φόρος εισοδήματος (φυσικών προσώπων αφενός και νομικών προσώπων αφετέρου), που όμως δεν έχει την έννοια του εξεταζόμενου ενιαίου φόρου, διότι στο ελληνικό φορολογικό σύστημα υπάρχουν και άλλοι.

1.6.2 Σύστημα Πολλαπλής Φορολογίας

Παρά το γεγονός ότι η ιδέα του ενιαίου φόρου είναι πολύ ελκυστική, γιατί η φορολογική νομοθεσία θα είναι απλούστερη, τα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης του ενός φόρου θα είναι μικρότερα, η ενόχληση των φορολογούμενων θα είναι μικρότερη κ.λπ. Εν τούτοις, για να είναι αποδοτικός σε έσοδα ο ένας φόρος, θα πρέπει να έχει πολύ υψηλό συντελεστή και συνεπώς θα είναι δυσβάστακτος. Επομένως, τα διάφορα κράτη εφαρμόζουν περισσότερους του ενός φόρους, δηλαδή εφαρμόζουν σύστημα πολλαπλής φορολογίας. Στην περίπτωση αυτή οι φόροι πρέπει να έχουν επιλεγεί καλώς, ώστε όχι μόνο να αποτελούν αρμονικό σύνολο (σε μια υγιή όμως φορολογική αρχή δεν πρέπει να υπάρχει μεγάλος αριθμός φόρων αλλά λίγοι και αποδοτικοί) ώστε και η ταμειευτικότητα να εξυπηρετείται μέσω της φορολογικής αξιοποίησής παντός στοιχείου φοροδοτικής ικανότητας και η ενόχληση των φορολογούμενων να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη, αλλά να εξυπηρετούνται και οι σκοποί οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. (Κοψιαύτης, 2009)

1.6.3 Πολλαπλή Φορολογία υπό στενή έννοια

Υπό στενή έννοια, πολλαπλή φορολογία είναι η κατ' επανάληψη φορολόγηση του ίδιου αντικειμένου (π.χ. Κράτος, Δήμος) Εσωτερική πολλαπλή φορολογία λαμβάνει χώρα στην περίπτωση κατά την οποία το αυτό αντικείμενο φορολογείται από την ίδια φορολογική αρχή σε δύο διαφορετικούς φορολογούμενους (π.χ. Ανώνυμη Εταιρία). Το ίδιο φορολογικό αντικείμενο φορολογείται επανειλημμένα από τον ίδιο φορολογούμενο από την ίδια φορολογική αρχή ,ενώ δημιουργεί φορολογικές ανισότητες γιατί τα άτομα ορισμένου εισοδήματος ή περιουσίας, φορολογούνται βαρύτερα από άλλα άτομα της ίδιας εισοδηματικής ή περιουσιακής κατάστασης.

1.6.4. Η σκοπιμότητα συνύπαρξης πολλών φόρων

Όλοι οι φόροι, ακόμη και εκείνοι οι οποίοι προκαλούν μείωση των ιδιωτικών περιουσιών καταβάλλονται από το καθαρό εγχώριο προϊόν, δηλαδή με όλους τους φόρους το Κράτος και οι άλλοι φορείς Δημοσίων οικονομιών συμμετέχουν στη διανομή του καθαρού εγχώριου προϊόντος καθότι λαμβάνουν ένα μέρος από τα συνολικώς παραγόμενα αγαθά και υπηρεσίες. Η πολλαπλή φορολογία είναι το μέσο με το οποίο επιτυγχάνεται η συμφιλίωση των αντιμαχόμενων σκοπών του φόρου και η καλύτερη εξυπηρέτηση καθενός από τους σκοπούς αυτούς. Επίσης επιτυγχάνεται μεταξύ άλλων η κατανομή των φορολογικών βαρών κατά τρόπο ανταποκρινόμενο προς την αρχή της μετρήσεως. Τούτο συμβαίνει σε περιορισμένο βαθμό, για το λόγο ότι το σύστημα της πολλαπλής φορολογίας μπορεί να καθίσταται τεχνικώς δυνατό να φορολογηθούν οι μικροί και οι μεγάλοι εισοδηματίες (να φορολογηθούν όχι μόνο οι πραγματοποιούντες εισόδημα), αλλά και οι κάτοχοι περιουσίας και γενικώς να ληφθούν υπόψη η φοροδοτική ικανότητα του καθενός και το μέγεθος αυτής από να διαφεύγουν εντελώς της φορολογίας και άλλες να υφίσταντο μικρή φορολογική επιβάρυνση δυσανάλογη προς τη φοροδοτική ικανότητα αυτών, όπως θα συνέβαινε σε ορισμένες εισοδηματικές τάξεις υπό το σύστημα του ενιαίου φόρου. (Κοψιαύτης, 2009)

1.6.5. Πλεονεκτήματα Πολλαπλής Φορολογίας

Όσον αφορά την ταμειευτική λειτουργία των φόρων αυτή εξυπηρετείται μέσω της πολλαπλής φορολογίας. Οι λόγοι οι οποίοι συνηγορούν υπέρ αυτής είναι ότι καθίσταται εφικτή η φορολογική αξιοποίηση παντός στοιχείου φοροδοτικής ικανότητας και η φορολογική επιβάρυνση όσων έχουν φοροδοτική ικανότητα. Ακόμη

εξυπηρετεί τον ταμειυτικό σκοπό του φόρου και για το λόγο αυτό ότι με αυτή, εξουδετερώνεται η φοροδιαφυγή σε ένα φόρο (π.χ. φόρο εισοδήματος) με την ταυτόχρονη υποβολή του φορολογούμενου σε άλλους φόρους (π.χ. τους φόρους κατανάλωσης, τους φόρους πολυτέλειας, τους φόρους επί συναλλαγών κ.λπ.) ή ακόμη ελέγχεται η φοροδιαφυγή σε ένα φόρο, π.χ. στο φόρο εισοδήματος δια της παραλλήλου λειτουργίας ενός άλλου φόρου π.χ. του ετήσιου φόρου περιουσίας. Όσον αφορά την κοινωνικοοικονομική λειτουργία του φόρου, αυτή εξυπηρετείται επίσης μέσω πολλαπλής φορολογίας, διότι καθιστά τεχνικώς δυνατή την εξυπηρέτηση περισσότερων επιμέρους σκοπών οικονομικής πολιτικής και καθιστά τη δυνατή και πληρέστερη εξυπηρέτηση ενός έκαστου ποσού. Όσον αφορά την κοινωνικοπολιτική λειτουργία του φόρου, ο σκοπός της καταπολέμησης της εισοδηματικής ανισότητας εξυπηρετείται πληρέστερα όταν λειτουργούν πολλοί φόροι παρά όταν υπάρχει μόνο ένας. Γενικά για να είναι κοινωνικά αποδεκτό ένα φορολογικό σύστημα θα πρέπει να διέπεται από ορισμένες αρχές. Οι αρχές αυτές ενδείκνυται να λαμβάνουν υπόψη σε κάθε φορολογική μεταρρύθμιση, ώστε το φορολογικό σύστημα να βελτιώνεται διαχρονικά και να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

Οι κυριότερες ιδιότητες είναι:

1. Απλότητα και χαμηλό κόστος (διαχειριστικό – κοινωνικό) – ευκαμψία και σταθερότητα του φορολογικού συστήματος
2. Ενίσχυση των κινήτρων για εργασιακή αποταμίευση – επένδυση και υποβοήθηση αποδοτικής χρησιμοποίησης και κατανομής των πόρων
3. Δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος

4. Σύγκλιση του εθνικού φορολογικού συστήματος προς τα φορολογικά συστήματα των χωρών του εξωτερικού με τις οποίες έχει αναπτύξει σχέσεις μια χώρα

Η ιεράρχηση αυτών των αρχών είναι βέβαια, πρόβλημα πολιτικής επιλογής.

(Θ.Γεωργακόπουλος, Π.Πάσχου, 2003)

ΜΕΡΟΣ ΙΙ - ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΦΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η Ελλάδα φαίνεται να επηρεάζεται σαφώς από τα διεθνή πρότυπα αναφορικά με το φορολογικό σύστημα που ακολουθεί. Παγκοσμίως αλλά και εγχώρια λοιπόν, επικρατεί το σύστημα πολλαπλής φορολόγησης. Επιβάλλονται παραπάνω από ένας φόροι σε κάθε φορολογική μονάδα, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι σκοποί του συστήματος. Αυτοί οι φόροι είναι διακριτοί και αφορούν συγκεκριμένες πτυχές της οικονομικής δραστηριότητας των μονάδων. Έτσι λοιπόν διακρίνονται σε κατηγορίες οι οποίες καθορίζονται από πέντε κριτήρια διαχωρισμού. Τα κριτήρια είναι τα εξής:

Φορολογική Βάση

1. Φόροι Σταθερού Ποσού ανά Φορολογούμενο.

Ο συγκεκριμένος φόρος αντιπροσωπεύει ίδια φορολογική επιβάρυνση ανεξαρτήτων προσωπικών και οικονομικών συνθηκών της φορολογικής μονάδας. Δεν λαμβάνεται υπόψη το περιουσιακό μέγεθος ή κάποιο εισοδηματικό κριτήριο. Κάθε πολίτης με φορολογικές υποχρεώσεις καταθέτει συγκεκριμένο ποσό (ίδιο με όλους τους υπόλοιπους), το οποίο προκύπτει από την διαίρεση των απαιτούμενων φορολογικών εσόδων με το πλήθος των φορολογούμενων πολιτών. Από το παρελθόν έχει καταβληθεί ως κεφαλικός φόρος, όμως με το πέρασμα των χρόνων και την οικονομική ανάπτυξη των κρατών, ο συγκεκριμένος φόρος μετατράπηκε και έγινε δικαιότερος και υποστηρικτικός για την οικονομική ευημερία. Τα σύγχρονα φορολογικά συστήματα αναπλάθουν τους φόρους τους προκειμένου να αξιοποιούνται στο έπακρο προς όφελος της οικονομικής ευημερίας, προάγοντας την κοινωνική δικαιοσύνη. Το παράδοξο του συγκεκριμένου υποσυστήματος φορολόγησης είναι ότι αυτά τα σταθερά ποσά δεν έχουν καμία ουσιαστική εμπλοκή στην οικονομική διεύρυνση αλλά

συμβάλλει στην συνολική διαμόρφωση των κρατικών εσόδων τα οποία συγκεντρώνονται από τις καταβολές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι φόροι ποσού κατά φορολογούμενο είναι ουδέτεροι με την έννοια ότι δεν επηρεάζουν την κατανομή των παραγωγικών μέσων, δηλαδή τις επιλογές των φορολογούμενων μεταξύ των κατ' ιδίαν αγαθών, μεταξύ κατανάλωσης και αποταμίευσης, μεταξύ εργασίμου και ελεύθερου χρόνου κ.λπ. και αυτό, γιατί όλοι οι φορολογούμενοι πληρώνουν τελικά το ίδιο ποσό φόρου, οτιδήποτε και αν καταναλώσουν, οποιοδήποτε εισόδημα και αν πραγματοποιήσουν, οποιαδήποτε περιουσία και αν αποκτήσουν. Αποτελούν, λοιπόν, οι φόροι αυτοί το καταλληλότερο μέτρο αναφοράς, προς το οποίο συγκρίνονται, οι υπόλοιποι φόροι, προκειμένου να προσδιοριστούν οι αποκλίσεις τους από μια κατάσταση πραγμάτων, που αριστοποιεί την κατανομή των παραγωγικών μέσων. (Αιτιολογική Έκθεση, taxisnet.gr)

2. Φόροι Εισοδήματος

Η φορολογική βάση των φόρων εισοδήματος είναι γενικά το εισόδημα που πραγματοποιούν οι ιδιωτικοί φορείς από διάφορες πηγές (εργασία, εταιρεία, ακίνητα, μετοχές κ.λπ.) σε ορισμένη χρονική περίοδο, συνήθως ετήσια. Οι φόροι αυτοί αναλόγως της νομικής φύσης της φορολογούμενης μονάδας επί του εισοδήματος της οποίας επιβάλλεται ο φόρος διακρίνεται σε:

- Φόρος Ειδικών Προσώπων

Η φορολογική τους βάση συμπίπτει με το ετήσιο εισόδημα των φυσικών προσώπων – στα οποία περιλαμβάνονται και οι ιδιοκτήτες των προσωπικών εταιριών – μετά την αφαίρεση των εξόδων πραγματοποίησης του εισοδήματος και ορισμένων απαλλαγών και εξαιρέσεων.

- Φόρος Νομικών Προσώπων / Φόρος Επί των Κερδών Ανωνύμων Εταρειών

Η φορολογική βάση συμπίπτει με το σύνολο των καθαρών κερδών των Ανωνύμων Εταιριών. Στην πράξη εμφανίζονται πολλά προβλήματα στην εφαρμογή του φόρου εισοδήματος όπως:

α. το ακριβές περιεχόμενο του εισοδήματος που τελικά υπόκειται σε φορολογία

β. ο ακριβής ορισμός της φορολογούμενης μονάδας

γ. η μέθοδος φορολόγησης του εισοδήματος και

δ. ο τρόπος φορολόγησης των άστατων εισοδημάτων.

3. Φόρος Δαπάνης

Ο φόρος που επιβάλλει εδώ το κράτος εξαρτάται από την δαπάνη την οποία διενεργεί η φορολογούμενη μονάδα για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών. Υπάρχουν πολλά είδη φόρων κατανάλωσης τα κυριότερα των οποίων είναι τα εξής:

- Προσωπικός Φόρος Επί της Δαπάνης

Ο φόρος αυτός επιβάλλεται επί της συνολικής δαπάνης την οποία διενεργεί η φορολογούμενη μονάδα. Ο φορολογούμενος υποβάλλει στην αρχή του έτους, δήλωση στη φορολογούσα αρχή για τη συνολική καταναλωτική δαπάνη του προηγούμενου έτους. Η δαπάνη αυτή υπολογίζεται είτε ως άθροισμα των επιμέρους κονδυλίων για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών κατά τη διάρκεια του έτους, με βάση τις αποδείξεις λιανικής πώλησης (άμεση μέθοδος), είτε ως διαφορά της αποταμίευσης

του φορολογούμενου στο τέλος του έτους από το άθροισμα του εισοδήματος, που πραγματοποίησε κατά το ίδιο έτος και της αποταμίευσής του στην αρχή του έτους (έμμεση μέθοδος). Από τη δαπάνη αυτή είναι δυνατόν να εκπέσει το ελάχιστο όριο συντήρησης και να ληφθούν υπόψη οι προσωπικές συνθήκες του φορολογούμενου. Φορολογούμενες μονάδες στον προσωπικό φόρο δαπάνης αποτελούν μόνο τα φυσικά και όχι τα νομικά πρόσωπα.

Ο φόρος αυτός συναντά σημαντικά διαχειριστικά προβλήματα στην πράξη, όπως εξακρίβωση και ακριβής απολογισμός των δαπανών. Τέλος υπάρχουν και μεγάλα έξοδα βεβαίωσης και είσπραξης του φόρου και γι' αυτό το λόγο ο προσωπικός φόρος δαπάνης δεν εφαρμόζεται σήμερα.

- Φόρος Επί των Προϊόντων

Οι φόροι επιβάλλονται ανά μονάδα ή κατ' αξία παραγόμενων, καταναλισκόμενων ή εισαγόμενων προϊόντων και οι οποίοι φόροι επιβαρύνουν στο σύνολο ή μερικώς τους τελικούς αγοραστές. Μια βασική διάκριση των φόρων αυτών είναι: σε εξωτερικούς, που είναι γνωστοί σαν δασμοί και επιβάλλονται σε εισαγόμενα και σε εσωτερικούς, που καλύπτουν κυρίως τα αγαθά που παράγονται και καταναλίσκονται στο εσωτερικό. Επίσης, ανάλογα με τον αριθμό των προϊόντων που καλύπτουν διακρίνονται περαιτέρω σε:

Γενικοί Φόροι Δαπάνης

Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται σε όλα ανεξαιρέτως τα προϊόντα με ενιαίο ποσοστό επιβάρυνσης. Στην ουσία όμως τέτοιοι φόροι δεν υπάρχουν και ως γενικοί φόροι θεωρούνται συνήθως όσοι καλύπτουν μεγάλο αριθμό προϊόντων. Οι γενικοί φόροι μπορεί να επιβάλλονται είτε σε ένα μόνο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας (όπως το στάδιο μεταποίησης χονδρικού εμπορίου και στο στάδιο λιανικού εμπορίου), είτε σε δύο ή περισσότερα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας. Οι φόροι αυτοί πλήττουν είτε τη συνολική, είτε την προστιθέμενη αξία σε καθ' ένα στάδιο που έχουν επιλεγεί.
(e – forologia.gr)

Έτσι διακρίνονται ως σωρευτικοί φόροι δαπάνης (συνολική αξία) ή Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (αξία που δημιουργείται σε κάθε φορολογούμενο στάδιο) Στη χώρα μας τέτοιοι γενικοί φόροι είναι:

α. τέλη χαρτοσήμου και

β. φόρος κύκλου εργασιών

Ειδικός Φόρος Δαπάνης

Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται επί της παραγωγής ή πώλησης μόνον αγαθών ή κατηγοριών αγαθών κατ' αξία ή κατά μονάδα προϊόντος. Για την επιβολή των φόρων χρησιμοποιούνται διάφορα επιχειρήματα και ανάλογα διακρίνουμε τις επόμενες κατηγορίες ειδικών φόρων δαπάνης:

- Κανονιστικοί φόροι (ρυθμιστικοί) (π.χ. φόρος καπνού, φόρος οινοπνεύματος)

- Ανταποδοτικοί φόροι (ανταποδοτικά τέλη)

- Φόροι πολυτελείας

- Φόροι ταμειευτικοί

4. Φόρος Περιουσίας

Φόροι περιουσίας είναι εκείνοι οι φόροι που επιβάλλονται στη φορολογούμενη μονάδα με βάση την αξία ή τον όγκο κάποιου άλλου χαρακτηριστικού της περιουσίας την οποία η φορολογούμενη μονάδα κατέχει. Οι φόροι αυτοί ταξινομούνται σε

- Φόρος Κατοχής Περιουσίας

Όταν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο κατέχει ορισμένη περιουσία, σε ορισμένο χρόνο δημιουργεί στο πρόσωπο αυτό την υποχρέωση να μεταβιβάσει ένα μέρος της με τη μορφή φόρου. Οι φόροι αυτοί,

διακρίνονται, ανάλογα, αν επιβάλλουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα και αν εκπίπτουν ή όχι χρέη και λοιπά μέρη της περιουσίας σε:

- Φόρος Καθαρής Περιουσίας

Ο φόρος αυτός επιβαρύνει συνήθως μόνο τα φυσικά πρόσωπα και υπολογίζεται επί της αξίας όλων των περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου μειωμένη κατά το ποσό των οφειλών του.

- Ονομαστικός Φόρος Περιουσίας

Ο φόρος αυτός επιβάλλεται επί της αξίας όλων των περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου φυσικού ή νομικού προσώπου χωρίς να αφαιρούνται οι υποχρεώσεις του φορολογούμενου

- Φόροι Μεταβίβασης

Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται όταν υπάρχει μεταβίβαση πάσης φύσεως, περιουσιακών στοιχείων και διακρίνονται σε:

Φόροι Μεταβίβασης με Ετεροβαρείς Δικαιοπραξίες

_ Φόροι κληρονομιών

_ Φόροι δωρεών

_ Φόροι γονικών παροχών

Φόροι Επιβαλλόμενοι κατά την Μεταβίβαση με Διμερείς Ανταλλαγές

ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΦΟΡΕΑΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ – ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΦΟΡΟΥ

Με το κριτήριο το είδος του δημόσιου φορέα που είναι αρμόδιος για την είσπραξη των φόρων έχουμε:

α. φόρους Κεντρικής Διοίκησης

β. φόρους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (δημοτικοί και κοινοτικοί φόροι)

γ. φόρους υπέρ Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης

Η διάκριση αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε χώρες που είναι οργανωμένες σε ομοσπονδίες (π.χ. Αμερική, Καναδάς).

ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΦΟΡΟΙ ΕΠΙ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ: Η φορολογούσα αρχή έρχεται σε άμεση επαφή με το φορολογούμενο. Εδώ υπάγεται ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος κληρονομιών, ο προσωπικός φόρος δαπάνης.

ΑΠΡΟΣΩΠΟΙ (ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ) ΦΟΡΟΙ: Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται όχι σε πρόσωπα, αλλά σε συναλλαγές.

ΚΡΙΤΗΡΙΟ: Η ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΕΠΙΒΑΡΥΝΕΙ

Ένα από τα κριτήρια ταξινομεί τους φόρους σε άμεσους και έμμεσους. Η διάκριση μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων έχει επικρατήσει τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη. Η διάκριση αυτή όμως δεν είναι πάντοτε εύκολη. Το πρόβλημα της διάκρισης υπάρχει ιδιαίτερα εάν σαν κριτήριο της παραπάνω διάκρισης υιοθετήσουμε τη δυνατότητα ή μη του φορολογούμενου όπως μεταθέτει σε άλλους ιδιώτες με τους οποίους συναλλάσσεται, το φορολογικό βάρος για το οποίο είναι υπόχρεος. Με βάση αυτό, ως άμεσοι φόροι θεωρούνται εκείνοι οι οποίοι ο υπόχρεος δε μπορεί να μεταθέσει, όπως οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων που παρακρατούνται επί των αποδοχών του.

Αντίθετα έμμεσοι φόροι, χαρακτηρίζονται οι φόροι τους οποίους ο υπόχρεος έχει τη δυνατότητα να μετακυλήσει μέρος ή ολόκληρο το ποσό σε άλλους ιδιώτες. Γενικά Άμεσοι είναι εκείνοι οι φόροι που επιβάλλονται από τη φορολογούσα αρχή επί στοιχείων που προσδιορίζουν άμεσα τη φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου, δηλαδή την οικονομική του δυνατότητα να πληρώνει φόρους στο Δημόσιο και με την

πρόθεση να επιβαρύνουν το πρόσωπο που είναι κατά νόμο υπόχρεο, για την πληρωμή του φόρου. Π.χ. το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που είναι κατά νόμο υπόχρεο να καταβάλει στο Δημόσιο το φόρο εισοδήματος, υφίσταται μείωση του εισοδήματός του. Έμμεσοι είναι εκείνοι οι οποίοι επιβάλλονται από τη φορολογούσα αρχή επί στοιχείων που αποτελούν ενδείξεις μόνο της φοροδοτικής ικανότητας του φορολογούμενου, όπως οι φόροι κατανάλωσης και με την πρόθεση να επιβαρύνονται τα πρόσωπα, με τα οποία συναλλάσσεται ο κατά νόμο υπόχρεος για την πληρωμή των φόρων στο Δημόσιο. Η πρόθεση του φορολογικού νομοθέτη να επιβαρύνει τον κατά νόμο υπόχρεο για την καταβολή του φόρου (στην περίπτωση των άμεσων φόρων) ή τα πρόσωπα, με τα οποία συναλλάσσεται ο κατά νόμο υπόχρεος (στην περίπτωση των έμμεσων φόρων) δεν πρέπει να συγχέεται με αυτό που συμβαίνει στις σχέσεις μεταξύ συναλλασσόμενων.

ΚΡΙΤΗΡΙΟ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ

ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ

Είναι οι φόροι που επιβαρύνουν τη φορολογική μονάδα με τον ίδιο μέσο φορολογικό συντελεστή ανεξάρτητα του μεγέθους της φορολογικής βάσης. Αυτό σημαίνει ότι ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι σταθερός και ίσος με το μέσο.

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ

Προοδευτικός είναι ο φόρος του οποίου ο μέσος φορολογικός συντελεστής αυξάνει καθώς αυξάνεται η φορολογική βάση. Αυτό σημαίνει ότι αν ο μέσος φορολογικός συντελεστής αυξάνει με σταθερό ρυθμό η προοδευτικότητα του φόρου καλείται σταθερή, εάν αυξάνει με αύξοντα ρυθμό η

προοδευτικότητα του φόρου καλείται αύξουσα και τέλος αν αυξάνει με φθίνοντα ρυθμό η προοδευτικότητα του φόρου καλείται φθίνουσα.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ

Χαρακτηρίζονται αυτοί οι φόροι που έχουν την ιδιότητα να μειώνεται ο μέσος φορολογικός συντελεστής (και επομένως και η φορολογική επιβάρυνση) καθώς αυξάνει η φορολογική βάση. Με άλλα λόγια, ο μέσος φορολογικός συντελεστής είναι μεγαλύτερος από τον οριακό φορολογικό συντελεστή. Τέτοιου είδους φόροι είναι σπάνιοι.

Συνήθως παρατηρείται ότι τα μεγαλύτερα εισοδήματα επιβαρύνονται με υψηλότερο μέσο φορολογικού συντελεστή από ότι τα χαμηλότερα. Σε κάθε επίπεδο εισοδήματος ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι μεγαλύτερος του μέσου.

2.1 Φορολογία εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος όπως γίνεται σαφές και από το όνομά του είναι ο φόρος ο οποίος επιβαρύνει το ετήσιο σύνολο των αποδοχών των φυσικών και νομικών προσώπων ανεξαρτήτου πηγής προέλευσης όπως για παράδειγμα εργασία, εταιρεία, ακίνητα, μετοχές, τόκους κ.λπ. Ο φόρος αυτός διακρίνεται σε δυο κατηγορίες σύμφωνα με την νομική μορφή της φορολογούμενης μονάδας στην οποία επιβάλλεται ο φόρος επί του εισοδήματός της. Οι δύο κατηγορίες είναι:

- Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ)
- Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων (ΦΕΝΠ) ή φόρος επί των κερδών των Ανώνυμων εταιρειών.

Ο φόρος επιβάλλεται επί του συνολικού καθαρού εισοδήματος, το οποίο προκύπτει στην Ελλάδα εφόσον η φορολογούμενη μονάδα κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα. Ως χρόνος απόκτησης του εισοδήματος θεωρείται ένα πλήρες δωδεκάμηνο και συγκεκριμένα το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Η Φορολόγηση του εισοδήματος φυσικών προσώπων ορίζεται από το Ν.Δ. 3323/55 όπως ισχύει σήμερα με διάφορες συχνές διορθώσεις, αλλαγές, συμπληρώσεις και τροποποιήσεις. Τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κώδικα φορολόγησης είναι:

1. Η φορολογία είναι υποχρεωτική, κάθε πολίτης έχει την υποχρέωση να υπόκειται στο φόρο με ελάχιστες και περιορισμένες εξαιρέσεις φορολογικών απαλλαγών για λόγους γενικότερης κοινωνικής πολιτικής.
2. Ο φόρος ο οποίος επιβαρύνει τα φυσικά πρόσωπα είναι προσωπικός και προοδευτικός. Επιβάλλεται επί του συνολικού εισοδήματος κάθε προσώπου και κάθε πολίτης συνεισφέρει αναλογικά και σύμφωνα με το ύψος του εισοδήματός του. Τα φυσικά πρόσωπα δηλαδή με υψηλά εισοδήματα πληρώνουν αναλογικά περισσότερο φόρο από τα φυσικά πρόσωπα με χαμηλότερο εισόδημα.
3. Έχουμε γενίκευση του συστήματος της προκαταβολής του φόρου. Με τον τρόπο αυτό αντιμετωπίζεται ο πληθωρισμός, ο οποίος αχρηστεύει ένα μέρος του εισοδήματος. Με το σύστημα της προκαταβολής του φόρου, ο προκαταβαλλόμενος φόρος στο τέλος συμψηφίζεται με τον φόρο της οριστικής- τελικής δήλωσης και σύμφωνα με το αποτέλεσμα χαρακτηρίζεται η υποχρέωση του φορολογούμενου ως πιστωτική ή χρεωστική.

4. Οι σύζυγοι υποβάλλουν ενιαία δήλωση υποχρεωτικά και στην χώρα συγκεκριμένα στη χώρα εισοδηματικής δραστηριότητας του άρρεν συζύγου, ανεξάρτητα από την πηγή που προέρχονται τα εισοδήματά τους. Ο φόρος όμως υπολογίζεται χωριστά για κάθε σύζυγο ανάλογα με τα εισοδήματά του.
5. Καθιερώνεται κυρίως για τα φυσικά πρόσωπα ένα αφορολόγητο ποσό ως ελάχιστο όριο συντήρησης, το οποίο προσαυξάνεται ανάλογα με τα οικογενειακά βάρη που έχει ο φορολογούμενος, όπως για παράδειγμα προστατευόμενα ανήλικα και άνεργα τέκνα. Το ποσό αυτό εκπίπτει, δεν φορολογείται δηλαδή, από το συνολικό του εισόδημα.
6. Τα εισοδήματα κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες και ανάλογα με την πηγή προέλευσης τους έχουν ευνοϊκή ή όχι μεταχείριση. Τα εισοδήματα που προέρχονται από εργασία (μισθωτοί, ελεύθεροι επαγγελματίες) έχουν ευνοϊκή μεταχείριση ενώ αντίθετα, τα εισοδήματα που αποκτώνται με λιγότερο κόπο όπως αυτά που προέρχονται από το κεφάλαιο (ακίνητα, κινητές αξίες, μετοχές, κ.α.) έχουν συμπληρωματικό φόρο και υφίστανται μεγαλύτερη επιβάρυνση έως και 50%.
7. Έχουμε καθιέρωση του συστήματος παρακράτησης του φόρου στην πηγή. Αυτό εξασφαλίζει στο Δημόσιο την γρήγορη, βέβαιη και ανέξοδη είσπραξη του φόρου.
8. Επεκτείνεται ο φόρος και στα γεωργικά εισοδήματα τα οποία σύμφωνα με το νόμο 1640/19 δεν υπάγονταν στο φόρο των αναλυτικών κατηγοριών.

Κλίμακια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
8.000	0%	0	8.000	0
4.000	10%	400	12.000	400
4.000	18%	720	16.000	1.120
6.000	24%	1.440	22.000	2.560
4.000	26%	1.040	26.000	3.600
6.000	32%	1.920	32.000	5.520
8.000	36%	2.880	40.000	8.400
20.000	38%	7.600	50.000	16.000
40.000	40%	16.000	100.000	32.000
Υπερβάλλον	45%			

Πίνακας 1: Φορολογική Κλίμακα εισοδήματος από κάθε πηγή (Οικονομικό έτος 2012: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2011)

Το αφορολόγητο όριο προσαυξάνεται κατά 2.000€ αν ο φορολογούμενος έχει ένα τέκνο, κατά 4.000€ αν έχει δύο τέκνα, κατά 12.500€ αν έχει τρία τέκνα και κατά 2.500€ για κάθε επιπλέον τέκνο. Για νέους ηλικίας έως και 30 ετών, για συνταξιούχους άνω των 65 ετών και για ΑΜΕΑ το αφορολόγητο όριο παραμένει στις 12.000€. Το εισόδημα νομικών προσώπων για τα οικονομικά έτη 2010 και 2011 φορολογείται με αναλογικό συντελεστή (χωρίς κλίμακα και αφορολόγητο όριο) 20% για τις προσωπικές εταιρίες (Ομόρρυθμες, Ετερόρρυθμες, Αστικές κλπ.) και 25% για τις κεφαλαιουχικές εταιρίες (Ανώνυμες και Ε.Π.Ε.).

Το εισόδημα από μισθώσεις ακινήτων επιβαρύνεται επιπλέον με συμπληρωματικό φόρο 1,5% ο οποίος διαμορφώνεται στο 3% αν πρόκειται για εισόδημα από μίσθωση ακινήτου άνω των 300 τ.μ. που χρησιμοποιείται ως κατοικία. (παρ. 5 και 6 του αρ. 9 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 2 του αρ. 1 του ν. 3091.02) Το εισόδημα από κάθε είδους μίσθωση εκτός από μίσθωση κατοικίας επιβαρύνεται επιπλέον με τέλος χαρτόσημου 3,6%.

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο	
			Εισοδήματος	Φόρου
12.000	0%	0	12.000	0
4.000	18%	720	16.000	720
6.000	24%	1.440	22.000	2.160
4.000	26%	1.040	26.000	3.200
6.000	32%	1920	32.000	5.120
8.000	36%	2.880	40.000	8.000
20.000	38%	7.600	50.000	15.600
40.000	40%	16.000	100.000	31.600
Υπερβάλλον	45%			

Πίνακας 2: Οικονομικό έτος 2011: Εισοδήματα φυσικών προσώπων που αποκτήθηκαν το 2010

Πίνακας 3: Τεκμήριο Δαπάνης κατοικίας (ιδιοκτήτης, μισθωμένης κτλ)

Εμβαδόν Κατοικίας	Ετήσια Τεκμαρτή Δαπάνη
Μέχρι 80 τ.μ.	40 ευρώ/ τ.μ.
81 -120 τ.μ.	65 ευρώ/ τ.μ.
121 - 200 τ.μ.	110 ευρώ/ τ.μ.
201 - 300 τ.μ.	200 ευρώ/ τ.μ.
Πάνω από 300 τ.μ.	400 ευρώ/ τ.μ.

Το τελικό ποσό της τεκμαρτής δαπάνης διαμορφώνεται αφού ληφθούν υπόψη τα εξής:

- Προσαυξάνεται κατά 40% αν η τιμή ζώνης υπερβαίνει τα 2.800€/τ.μ.
- Προσαυξάνεται κατά 70% αν η τιμή ζώνης υπερβαίνει τα 5.000€/τ.μ.
- Προσαυξάνεται κατά 20% στις μονοκατοικίες
- Οι κάθε είδους βοηθητικοί χώροι προστίθενται με 40€/τ.μ.
- Υπολογίζεται στο 50% για κάθε δευτερεύουσα κατοικία.

Πίνακας 4: Ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα Φυσικά Πρόσωπα (επί του εισοδήματος χρήσεως 2010-2014)

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής
Μέχρι 12.000	0%
12.001 - 20.000	1% επί του συνολικού εισοδήματος
20.001 - 50.000	2% επί του συνολικού εισοδήματος
50.001 - 100.000	3% επί του συνολικού εισοδήματος
Πάνω από 100.000	4% επί του συνολικού εισοδήματος

Πίνακας 5: Φορολογική κλίμακα φόρου ακίνητης περιουσίας (Φ.Α.Π) Φυσικών προσώπων για ακίνητα που υπήρχαν την 1η Ιανουαρίου 2010

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο	
			Ακίνητης Περιουσίας	Φόρου
200.000	0%	0	200.000	0
300.000	0,2%	600	500.000	600
100.000	0,3%	300	600.000	900
100.000	0,6%	600	700.000	1.500
100.000	0,9%	900	800.000	2.400
4.200.000	1,0%	42.000	5.000.000	44.400
Υπερβάλλον	2%			

* Το τελευταίο φορολογικό κλιμάκιο 2% θα ισχύει μόνο για τα οικονομικά έτη 2010-2012. (Κοψιαύτης, 2009)

2.2 Φορολογία νομικών προσώπων

Η ακίνητη περιουσία των νομικών προσώπων φορολογείται με αναλογικό συντελεστή ως εξής:

- Γενικός συντελεστής νομικών προσώπων 0,6%.
- Για μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα 0,3%.
- Για ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα 0,1%.

Πίνακας 6: Φορολογική κλίμακα δωρεών – κληρονομιών – γονικών παροχών Κατηγορία Α' (σύζυγος, τέκνα, εγγονοί, γονείς)

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Συνολική Αξία Περιουσίας	Αναλογών Φόρος
150.000	0%	0	150.000	0
150.000	1%	1.500	300.000	1.500
300.000	5%	15.000	500.000	16.500
Υπερβάλλον	10%			

- Καθιερώνεται ειδικό αφορολόγητο φόρου κληρονομιάς 300.000 ευρώ για τον επιζώντα σύζυγο (μετά από 5 έτη γάμου) και τα ανήλικα τέκνα του.
- Οι άτυπες δωρεές χρημάτων φορολογούνται εκτός κλίμακας με συντελεστή 10%. (www.e-forologia.gr)

Πίνακας 7: Κατηγορία Β' (λοιποί κατιόντες, ανιόντες, αδέρφια Α' θείοι)

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Συνολική Αξία Περιουσίας	Αναλογών Φόρος
30.000	0%	0	30.000	0
70.000	5%	3.500	100.000	3.500
200.000	10%	20.000	300.000	23.500
Υπερβάλλον	20%			

Πίνακας 8: Κατηγορία Γ (λοιποί συγγενείς)

Κλιμάκια	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου	Συνολική Αξία Περιουσίας	Αναλογών Φόρος
6.000	0%	0	6.000	0
66.000	20%	13.200	72.000	13.200
195.000	30%	58.500	267.000	71.700
Υπερβάλλον	40%			

Πίνακας 9: Φορολογική κλίμακα φόρου μεταβίβασης ακινήτων (Φ.Μ.Α)

Αξία Ακινήτου	Βασικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου
Μέχρι 20.000	8%	1.600
Υπερβάλλον	10%	

*Επιβάλλεται στον αγοραστή αν το ακίνητο που μεταβιβάζεται δεν υπόκειται σε Φ.Π.Α.

Πίνακας 10: Απόκτηση πρώτης κατοικίας με αγορά – κληρονομιά - δωρεά

Είδος Ακινήτου	Κατηγορία Δικαιούχου	Αφορολόγητο Ποσό
Κατοικία	Άγαμος	200.000
Κατοικία	Έγγαμος	250.000
Κατοικία	Έγγαμος Α.ΜΕΑ.	275.000
Οικόπεδο	Άγαμος	50.000
Οικόπεδο	Έγγαμος	100.000

- Για αγορά κατοικίας τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά 25.000 ευρώ για κάθε ένα από τα δύο πρώτα παιδιά και κατά 30.000 ευρώ για καθένα από τα επόμενα παιδιά
- Για αγορά οικοπέδου τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά 10.000 ευρώ για κάθε ένα από τα δύο πρώτα παιδιά και κατά 15.000 ευρώ για καθένα από τα επόμενα παιδιά
- Η αγορά πρώτης κατοικίας έως το πολύ 120 τ.μ. αξίας έως το πολύ 200.000€ δεν υπόκειται σε τεκμήριο απόκτησης κατοικίας "πόθεν έσχες".

(www.pomida.gr/foroi:klimakes.html)

2.3 Φορολογία Ελληνικών Επιχειρήσεων

Το σύστημα που ακολουθείται ανά τον κόσμο και πιο συγκεκριμένα από τις χώρες μέλη του Ο.Ο.Σ.Α. για την φορολογία των επιχειρήσεων είναι ενιαίο και υποστηρίζεται από αντικειμενικά οικονομικά κριτήρια. Το σκηνικό στην Ελλάδα τα τελευταία ειδικότερα χρόνια φαίνεται να διαφοροποιείται και να ελαφρύνονται και να πριμοδοτούνται οι προσωπικές επιχειρήσεις. Οι κεφαλαιουχικές επιχειρήσεις από την άλλη συγκριτικά με τις προσωπικές φαίνεται να βαρύνονται με πιο μεγάλους φόρους. Η παρούσα κατάσταση επιβαρύνει σαφώς και αποδεδειγμένα τα δημοσιονομικά μεγέθη της χώρας ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται ανισότητες και ασάφειες στο σύνολο του φορολογικού συστήματος. Αυτό συμβαίνει διότι το συγκεκριμένο σύστημα φορολόγησης επηρεάζει σαφώς τις επιχειρηματικές αποφάσεις στο σύνολό τους, με αποτέλεσμα να προωθείται η επιχειρηματική δραστηριότητα υπό την μορφή προσωπικών εταιρειών. Διεθνείς οργανισμοί και οδηγίες επιβάλλουν και συνιστούν την ουδετερότητα των φορολογικών συστημάτων προκειμένου να προάγονται άδολα και αντικειμενικά οι επιχειρηματικές αποφάσεις και δραστηριότητες και να εκτελούνται υπό το πρίσμα των οικονομικών και αναπτυξιακών κριτηρίων. Από την άλλη όμως αναπόφευκτα η ανάλυση οδηγείται στο ρόλο που διαδραματίζουν τα μεγέθη των επιχειρήσεων αναφορικά με τη θέση τους για την ανάπτυξη της χώρας. Το μέγεθος της παραγωγικής δύναμης αλλά και το επίπεδο της ανταγωνιστική της θέσης διαμορφώνουν ένα συγκεκριμένο προφίλ μεγέθους και δραστηριότητας. Έτσι λοιπόν αναδεικνύεται ο σημαίνοντας ρόλος των μεγάλων επιχειρήσεων με διεθνή και όχι μόνο δραστηριότητα. Αυτό βέβαια φαινομενικά θέτει ένα περιορισμό στο ρόλο των μικρομεσαίων δραστηριοτήτων αλλά έχει αναγνωριστεί ευρέως ότι οι συνεργασίες και οι ανάπτυξη πολλών μικρών

επιχειρήσεων έχει συμβάλλει σημαντικά στην δημοσιονομική διαρρύθμιση της χώρας. Οι παγκόσμιες αναφορές επί του θέματος αναφέρουν ότι τα κερδοφόρα και θετικά αποτελέσματα δεν ταυτίζονται πάντα με το μέγεθος της επιχείρησης. Αυτό συμβαίνει διότι λαμβάνεται πλέον υπόψη και η συμβολή του κάθε οργανισμού στην απασχόληση εργατικού δυναμικού κάτι το οποίο αποτελεί ταυτόχρονα παράγοντα ανάπτυξης για την κοινωνία αλλά και παραγωγικό συντελεστή ενεργό και κερδοφόρο. Έτσι λοιπόν οι επιχειρήσεις αποτελούν μοχλό για την καινοτομική επιχειρηματικότητα, και προωθεί την απασχόληση μέσω της ανάπτυξης της παραγωγικότητας. Είναι φύση λοιπόν αδύνατον να οριστεί μια επιχείρηση από ένα αυστηρό ορισμό καθώς κάθε φορά η συμβολή της και το έργο της καθορίζεται και από τις περιβάλλουσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της χώρας. Το πιο σαφές παράδειγμα είναι οι αποκλείσεις εργατικού δυναμικού που απασχολεί μια επιχείρηση σε διάφορες χώρες. Η έκταση της παραγωγικής δυναμικότητας και δραστηριότητας διαφέρει από χώρα σε χώρα καθώς οι ανάγκες και οι συνθήκες διαφέρουν ανάλογα τις κυβερνητικές και όχι μόνο επιταγές. Έτσι λοιπόν δεν μπορεί παγκοσμίως να ισχύει ένας ορισμός για το μέγεθος και την δραστηριότητας της επιχείρησης. Ένα σαφές παράδειγμα είναι το εξής: Μια μεσαία επιχείρηση στην Αμερική φαίνεται να έχει την δυνατότητα απασχόλησης περίπου 400 ατόμων, στην Ασία περίπου 300 ενώ σε ευρωπαϊκές χώρες λιγότερους από 50. Βέβαια από την ευρωπαϊκή κοινοτική οδηγία (αρ. L107/8, 30-4-96) ορίζεται ως μικρομεσαία επιχείρηση εκείνη η οποία απασχολεί δυναμικό έως 250 περίπου άτομα, ενώ ταυτόχρονα ο ετήσιος κύκλος εργασιών της κυμαίνεται περί τα 40 εκατομμύρια ευρώ με σύνολο ισολογισμού να οριοθετείται κάτω από τα 27 εκατομμύρια ευρώ. Η κοινοτική οδηγία αναπροσαρμόζεται σύμφωνα με τα μεγέθη των κρατών μελών και έτσι στην Ελλάδα μικρομεσαίος είναι εκείνος ο

οργανισμός ο οποίος απασχολεί έως 100 άτομα εργατικού δυναμικού. Το χαρακτηριστικό βέβαια των ελληνικών αυτών επιχειρήσεων είναι η οικογενειοκρατική φύση και η ταύτιση των ιδιοκτητών με τους διοικητές της επιχείρησης. Η δραστηριότητα των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων προσανατολίζεται στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα ενώ συνολικά συμβάλλουν ουσιαστικά στην επιχειρηματική ταυτότητα της χώρας και αποτελούν σημαντικό κομμάτι της διαμόρφωσης των δημοσιονομικών μεγεθών. Πιο συγκεκριμένα όμως τα τελευταία χρόνια αναδεικνύεται και η σημαντική συμβολή και παρουσία των μικρών επιχειρήσεων οι οποίες δεν απασχολούν παραπάνω από 10 άτομα. Έτσι λοιπόν η διαμόρφωση του ελληνικού συστήματος φορολόγησης βασίζεται σε διαστρωματικά κριτήρια, υπάρχουν σαφείς διαφοροποιήσεις αλλά καμία δε βασίζεται στο μέγεθος των υπό φορολόγηση επιχειρήσεων. Έτσι λοιπόν η φορολογική επιβάρυνση στο ελληνικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις βασίζεται ως επί το πλείστον στη νομική μορφή τους. Συνεπώς οι προσωπικές επιχειρήσεις υπόκεινται σε φορολογικό συντελεστή ύψους 20% επί των κερδών τα οποία μένουν από την αφαίρεση της αμοιβής των εταίρων (άρθρο 10 1, περ. α', Ν. 2238/94, ως ισχύει μετά την τροποποίηση από το άρθρ. 3, 1 Ν. 3296/04). Η επιχειρηματική αμοιβή είναι ένα τέχνασμα της νομοθεσίας το οποίο υπολογίζεται από το γινόμενο ποσοστού συμμετοχής εκάστου εταίρου επί το ½ των κερδών της προσωπικής εταιρίας. Οι παραπάνω υπολογισμοί αφορούν τις επιχειρήσεις με σύνθεση έως τρεις εταίρους με μεγάλο ποσοστό συμμετοχής. Το τέχνασμα αυτό ουσιαστικά στοχεύει τους τρεις μεγαλύτερους εταίρους των προσωπικών επιχειρήσεων αφού τα κέρδη και τα μερίσματα αποδίδονται σε όλους τους συμμετέχοντες και όχι μόνο στους τρεις πρώτους, έτσι λοιπόν λαμβάνεται υπόψη η διανομή κερδών μόνο των μεγαλομετόχων

και όχι του συνόλου συμμετοχών στη σύνθεση της επιχείρησης. Τέλος αναφορικά με τις κεφαλαιουχικές επιχειρήσεις το ύψος του φορολογικού συντελεστή που τους αντιστοιχεί ανέρχεται στο 25% προς τω παρών ενώ αναμένεται μέχρι το τέλος του έτους να μειωθεί στο 20%. (Κοψιαύτης, 2009)

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ – ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ / ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΟΡΣΕΓΓΙΣΗ

Για την σωστή και ορθότερη αξιολόγηση όμως ενός φορολογικού συστήματος, επιβάλλεται σύγκριση του με άλλα γειτνιάζοντα συστήματα προκειμένου να διαμορφωθεί μια πλήρης εικόνα για το φορολογικό μονοπάτι στο διεθνή χώρο. Έτσι λοιπόν μια καταγραφή των φορολογικών συστημάτων γειτονικών και συγκρίσιμων με την Ελλάδα χωρών είναι ένα ασφαλές εργαλείο για την σφαιρική αξιολόγηση της εγχώριας φορολογίας. Οι χώρες που επιλέχθηκαν είναι η Γαλλία, η Ισπανία και η Ιταλία.

3.1 Γαλλία

Στη Γαλλία το φορολογικό σύστημα προσανατολίζεται στην καθαρή παραγωγή εισοδήματος από όποιον και αν προέρχεται. Συνεπώς η γαλλική κυβέρνηση φορολογεί όλα εκείνα τα εισοδήματα τα οποία παράγονται εντός των εγχωρίων συνόρων της. Έτσι λοιπόν στη Γαλλία φορολογείται κάθε πρόσωπο το οποίο παράγει εισόδημα ή λαμβάνει αποδοχή ανεξαρτήτως διαστήματος δραστηριότητας η μόνιμης διαμονής, ακόμη και οι μη κάτοικοι της χώρας φορολογούνται κανονικά. Το κριτήριο λοιπόν στη συγκεκριμένη χώρα για την φορολόγηση εισοδημάτων είναι ο τόπος παραγωγής τους. Οι μόνιμοι κάτοικοι φορολογούνται βάσει της γαλλικής νομοθεσίας για κάθε μορφή εισοδήματος που παράγουν στη χώρα αλλά και εκτός αυτής, εισόδημα περιουσιακά στοιχεία κ.α.. το οικονομικό φορολογικό έτοςδ για τα φυσικά πρόσωπα διαμορφώνεται όπως και στην Ελλάδα από την 1/1 έως 31/12 του ίδιου έτους. Η κλίμακα που ακολουθείται είναι προοδευτική και διαμορφώνεται όπως αναγράφεται στον παρακάτω πίνακα.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
εώς 5963	0,00%
5963 - 11896	5,50%
11896 - 26420	14,00%
26420 - 70830	30,00%
70830 και άνω	41,00%

Πίνακας 11: Προοδευτική Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Γαλλίας

Πηγή: Eurostat

Από τον παραπάνω πίνακα λοιπόν γίνεται σαφές ότι τίθεται ένα ελάχιστο όριο καταβολής φόρου. Συνεπώς η ύπαρξη εισοδήματος καθιστά αυτόματα ελάχιστη κατάβολή της τάξης των 340,87 ευρώ. Για εισοδήματα από 250.000€ έως 500.000€ επιβάλλεται πρόσθετος φόρος 3% για εισοδήματα αυτής της ζώνης, και για τα εισοδήματα πάνω από 500.000€ πρόσθετος φόρος με συντελεστή 4%. Από τη άλλη όμως αξίζει να αναφερθούν τα φορολογικά νομοθετήματα επί των κερδών των επιχειρήσεων, τα οποία ανέρχονται από 15% έως 33,1%. Επιπλέον από το σύστημα δεν εκλείπει ο ΦΠΑ ο οποίος είναι 19,6% ενώ οι μειωμένοι 5,5% και 2,1% και επιβάλλονται σε αγαθά και υπηρεσίες ανάλογα την φύση τους και την χρήση τους. Τέλος οι φόροι επί των περιουσιακών στοιχείων στη Γαλλία υπάρχουν αλλά δεν χαρακτηρίζονται ως ειδικοί, ανήκουν στο συνολικό σχέδιο φορολογίας των προσώπων και όχι μόνο της κοινωνίας. Οι αλλαγές αυτών των φόρων τα τελευταία χρόνια είναι αρκετές και ο παρακάτω πίνακας περιγράφει την εξέλιξη τους.

ΕΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
2002	2,1% - 5,5%	19,60%
2012	2,1% - 5,5% - 7%	19,60%

Πίνακας 12: ΦΠΑ Γαλλίας

Πηγή: Eurostat

Ο μειωμένος φόρος προστιθέμενης αξίας εφαρμόζεται σε προϊόντα και υπηρεσίες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Χαρακτηριστικά ο συντελεστής ύψους 2,1% επιβαρύνει κάποια φάρμακα τα οποία συνταγογραφούνται από το γαλλικό εθνικό σύστημα ασφάλισης. Από την άλλη τα γεωργικά προϊόντα, τρόφιμα, βιβλία, εφημερίδες, μη συνταγογραφούμενα φάρμακα, νερό και ξενοδοχειακές παροχές διαμονής φορολογούνται με συντελεστή 5,5%. Οι μοναδικές υπηρεσίες απαλλασσόμενες του ΦΠΑ είναι οι εκπαιδευτικές, ασφαλιστικές, οικονομικές και ιατρικές. Έτσι λοιπόν τα ποσά των εισπραττόμενων φόρων ως ποσοστό του ΑΕΠ της Γαλλίας διαμορφώνεται διαχρονικά ως εξής:

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	15,4	15,3	15,5	15,6	15,5	15,3	15,1	15,1
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	11,8	11,4	11,6	11,8	12,2	11,9	11,9	10,2
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	7,9	7,9	7,9	8	7,8	7,5	7,7	7,5
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	2,5	2,1	2,3	2,3	2,9	2,9	2,8	1,3
ΑΛΛΟΙ	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	16,2	16,4	16,2	16,3	16,4	16,2	16,2	16,6
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	11	11,1	11	11	11,1	10,9	11	11,2
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	4	4,1	4	4,1	4,1	4,1	4	4,1
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
ΣΥΝΟΛΟ	43,1	42,9	43,2	43,6	43,9	43,2	42,9	41,6

Πίνακας 13: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Γαλλίας

Πηγή: Eurostat

Συνεπώς από την συνολική σκιαγράφιση του φορολογικού χάρτη της Γαλλίας παρατηρείται ότι οι φόροι αποτελούν το περίπου το 42% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο διαχρονικά, με το υψηλότερο ποσοστό να σημειώνεται στη δεύτερη δεκαετία του 2000. Από τις τρεις κατηγορίες των φόρων ο μεγαλύτερος όγκος εισπράξεων προέρχεται από την κοινωνική ασφάλιση. Το μεγαλύτερο μέρος επιβάρυνσης καλύπτεται από τον εκάστοτε εργοδότη οι οποίοι καλύπτουν πάνω από το 10% των συγκεκριμένων εσόδων του κράτους. Το μέρος το οποίο καλούνται να καταβάλουν οι εργαζόμενοι δεν ξεπερνά το 5% ενώ οι αυτοαπασχολούμενοι υποχρεούνται με φόρο της τάξης του 2% κατά μέσο όρο διαχρονικά.

Οι έμμεσοι φόροι, δηλαδή ο φόρος προστιθέμενης αξίας, οι φόροι κατανάλωσης, αποτελούν το 15% των κρατικών εσόδων και παραμένει διαχρονικά σταθερό το ύψος αναλογίας παρόλη τη διαχρονική αλλαγή τους ύψους των συντελεστών των έμμεσων φόρων. Οι άμεσοι φόροι φαίνεται από τον πίνακα να έχουν την μικρότερη συνεισφορά στα κρατικά ταμεία αφού κατά κύριο λόγο επιβαρύνουν τους αυτοαπασχολούμενους και τα φυσικά πρόσωπα. Οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται και αυτές με άμεσους φόρους αλλά η συνολική τους συμβολή είναι μικρότερη συγκριτικά με αυτή των φυσικών φορολογούμενων μονάδων.

3.2 Ισπανία

Άλλη μια μεσογειακή χώρα με παρόμοιες συνθήκες διαβίωσης με την ελληνική πραγματικότητα είναι η Ισπανία. Το φορολογικό έτος στην ισπανική επικράτεια αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους και το φορολογικό σύστημα λαμβάνει υπόψη του όλα τα εισοδήματα των Ισπανών πολιτών είτε αυτά παράγονται εντός της χώρας είτε όχι. Έτσι λοιπόν από τις κυβερνητικές

οδηγίες ορίζεται σαφώς ότι Ισπανός πολίτης είναι εκείνος ο οποίος διαμένει στη χώρα πάνω από μισό έτος. Η μέτρηση του έτους γίνεται με ημέρες και συγκεκριμένα το κατώτατο όριο ανέρχεται στις 182 ημέρες. Μέσω ειδικών διατάξεων συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού εξαιρούνται φορολογικής ενημερότητας εφόσον αυτοί είναι μισθωτοί με ετήσιο εισόδημα μικρότερο των 22.000 ευρώ ή φυσικά πρόσωπα με εισόδημα μικρότερο των 8.000 ευρώ. Η περίοδος δήλωσης φορολογικής ενημερότητας διεξάγεται τους τελευταίους δύο μήνες του δεύτερου τριμήνου του χρόνου, δηλαδή από 1/5 έως 30/6, ενώ τους επόμενους δύο μήνες διεξάγεται η εκκαθάριση των δηλώσεων αυτών όπου προκύπτει το χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο για κάθε φορολογική μονάδα του κράτους. Οποιαδήποτε συναλλαγή πραγματοποιείται με το φορολογικό σύστημα διενεργείται μέσω τραπεζικών λογαριασμών χωρίς περιττή γραφειοκρατία. Η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος του ισπανικού συστήματος παρατίθεται παρακάτω:

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
εώς 17707	24,00%
17707 - 33007	26,00%
33007 - 53407	37,00%
53401 - 120000	43,00%
120000 - 175000	44,00%
175000 και άνω	45,00%

Πίνακας 14: Προοδευτική κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Ισπανίας

Πηγή: Eurostat

Στο συγκεκριμένο σύστημα παρατηρείται η έλλειψη αφορολόγητου ορίου. Επίσης οι Ισπανοί πολίτες φορολογούνται από το πρώτο ευρώ που μπαίνει στον εισοδηματικό τους κορβανά και το ύψος του συντελεστή είναι 24%. Συνεπώς για εισόδημα ύψους

12.000 ευρώ ο φόρος που απαιτείται να πληρωθεί είναι 2.880 ευρώ. Βέβαια όπως αναφέρθηκε και παραπάνω για να υποβληθεί κάποιος στο συγκεκριμένο σύστημα φορολόγησης επιβάλλεται η διαμονή του τουλάχιστον 183 ημέρες το χρόνο εντός της χώρας. Τα περιουσιακά στοιχεία των φυσικών προσώπων και των επιχειρήσεων δεν υπόκεινται σε φορολόγηση. Το προαναφερθέν φορολογικό σύστημα και συγκεκριμένα η επιβολή ΦΠΑ δεν αφορά τους Κανάριους Νήσους, τη Θεούτα και τη Μελιλία. Η διαχρονική πορεία των συντελεστών ΦΠΑ στην ισπανική επικράτεια διαμορφώνεται ως εξής:

ΕΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
2002	4% - 7%	16,00%
2010	4% - 8%	18,00%

Πίνακας 15: ΦΠΑ Ισπανίας

Πηγή: Eurostat

Ο συντελεστής 4% είναι μειωμένος και ισχύει για βασικές βιοποριστικές ανάγκες ενώ ο συντελεστής 8% εφαρμόζεται σε υπηρεσίες μεταφορών, διατροφή, τουριστικές υπηρεσίες και οικίες. Η απαλλαγή από το φόρο προστιθέμενης αξίας αφορά τις υγειονομικές υπηρεσίες, την εκπαίδευση και την ασφάλεια.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	11,6	11,9	12,2	12,6	12,7	12,1	10,2	9
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	10,8	10,5	10,6	11,4	12,2	13,4	11,3	10
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	6,8	6,6	6,4	6,6	7,1	7,7	7,5	7
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	3,3	3,1	3,5	3,9	4,2	4,8	2,9	2,3
ΑΛΛΟΙ	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,6
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	12,1	12,2	12,2	12,1	12,1	12,2	12,3	12,4
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	8,8	8,9	8,8	8,8	8,8	8,9	8,9	8,7
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	2	1,9
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	33,9	33,9	34,5	35,6	36,4	37,1	33,2	30,4

Πίνακας 16: Αναλογία ΑΕΠ – Φόρων Ισπανίας

Πηγή: Eurostat

Ο μέσος όρος συνεισφοράς του φορολογικού συστήματος της χώρας στο ΑΕΠ διαχρονικά είναι περίπου 35%. Μέχρι τα μέσα περίπου της πρώτης δεκαετίας του 2000 οι φόροι ακολούθησαν μια αυξητική πορεία ενώ από εκεί και μετά παρατηρείται μια αδυναμία του κράτους να εισπράξει φόρους και να αποδίδουν το ίδιο ποσοστό συνεισφοράς στα ταμειακά διαθέσιμα. Το μέγιστο ποσοστό συμβολής έρχεται από τα φορολογικά έσοδα της κοινωνικής ασφάλισης, ύψους μεγαλύτερου του 10%. Στο παρόν φορολογικό σύστημα παρατηρείται η ίδια εικόνα με αυτή της Γαλλίας. Η μεγαλύτερη επιβάρυνση επιβάλλεται στους εργοδότες με μέσο όρο εισφορών ύψους περίπου 9%. Οι εργαζόμενοι και οι αυτοαπασχολούμενοι επιβαρύνονται με μόλις 2% περίπου. Μέσα στην πρώτη δεκαετία στα ποσοστά των έμμεσων και άμεσων φόρων παρατηρείται μια σύγκλιση με μια ταυτόχρονη αντίθετη κίνηση και των δύο κατηγοριών. Ταυτόχρονα η φορολογία εισοδήματος καταλαμβάνει το 7% περίπου του ΑΕΠ, ενώ ταυτόχρονα παρατηρείται μια μείωση των εταιρικών και επιχειρηματικών επιβαρύνσεων.

3.3 Ιταλία

Η φορολογία στην ιταλική χερσόνησο αφορά τους κατοίκους της χώρας οι οποίοι διαμένουν εκεί πάνω από 183 ημέρες του χρόνου ή εκείνοι οι οποίοι είναι δηλωμένοι στο ληξιαρχείο. Η φορολογία επιβαρύνει παντός είδους εισόδημα το οποίο παράγεται από τους ανωτέρω είτε εντός είτε εκτός χώρας. Οι αλλοδαποί κάτοικοι οι οποίοι κερδίζουν εισόδημα στην Ιταλία φορολογούνται μόνο επί αυτού του εισοδήματος. Η φορολογία εισοδήματος στη χώρα διαμορφώνεται ως εξής:

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
εώς 15000	23,00%
15000 - 28000	27,00%
28000 - 55000	38,00%
55000 - 75000	41,00%
75000 και άνω	43,00%

Πίνακας 17: Προοδευτική Φορολογία εισοδήματος Ιταλία

Πηγή: Eurostat

Στην Ιταλία όπως και στην Ισπανία δεν υφίσταται κάποιο αφορολόγητο όριο ενώ η φορολογική επιβάρυνση από το πρώτο ευρώ εισοδήματος αντιστοιχεί σε συντελεστή 23%. Πιο συγκεκριμένα για εισόδημα ύψους 12.000 ευρώ ο φόρος ανέρχεται στα 2.760 ευρώ. Οι επιχειρήσεις υποχρεούνται με 27,5% επιβάρυνση επί των κερδών, ενώ υπάρχει ταυτόχρονα ένας πρόσθετος εταιρικός φόρος ύψους 5,5% ο οποίος απευθύνεται στις εξής κατηγορίες επιχειρήσεων:

- Για το εκάστοτε φορολογικό έτος τα έσοδα της υπερβαίνουν τα 25 εκατ. ευρώ.
- Επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται σε: Έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, Παραγωγή και πώληση ηλεκτρικής ενέργειας, Διύλιση

πετρελαίου, Παραγωγή και πώληση βενζίνης, Λιπαντικών και υγροποιημένου αέριο πετρελαίου, Φυσικό αέριο και υγροποιημένο φυσικό αέριο.

Τα περιουσιακά στοιχεία των πολιτών της Ιταλίας δεν υπόκεινται σε καθεστώς φορολόγησης ενώ από το σύστημα σαν σύνολο εκλείπουν οι ειδικοί φόροι. Ο συντελεστής του ΦΠΑ είναι 21% ο κανονικός και 10% και 4% οι μειωμένοι. Οι αλλαγές του ΦΠΑ στην Ιταλία την τελευταία δεκαετία περιγράφονται στον πίνακα:

ΕΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
2002	4% - 10%	20,00%
2011	4% - 10%	21,00%

Πίνακας 18: ΦΠΑ Ιταλίας

Πηγή: Eurostat

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	14,7	14,3	14,3	14,4	15,1	15	14,1	13,9
ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	14,1	14,7	13,9	13,4	14,4	15,1	15,3	15,4
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	10,7	10,6	10,5	10,5	11	11,4	11,8	11,7
ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	2,7	2,3	2,4	2,3	2,9	3,3	3	2,4
ΑΛΛΟΙ	0,7	1,8	1,1	0,6	0,5	0,5	0,5	1,3
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	12,1	12,3	12,3	12,5	12,5	13	13,5	13,8
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	8,4	8,7	8,6	8,8	8,7	9	9,2	9,5
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,3	2,5	2,6
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	1,4	1,4	1,5	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	40,9	41,3	40,6	40,4	42	43	42,9	43,1

Πίνακας 19: Αναλογία ΑΕΠ Φόρων Ιταλίας

Πηγή: Eurostat

Τα κρατικά έσοδα από το ιταλικό φορολογικό σύστημα ανέρχονται στο 40% του ΑΕΠ ενώ τα τελευταία χρόνια φαίνεται να το ξεπερνούν κιάλας. Μέσω των άμεσων φόρων,

στους οποίους παρατηρείται ένα διαχρονικό σκαμπανέβασμα δεν επιτελείται κάποια ουσιαστική αύξηση και επιρροή των κρατικών ταμείων. Η μεγαλύτερη συνεισφορά παρατηρείται από το σύστημα φόρων οι οποίοι επιβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα και αυτοαπασχολούμενους διαχρονικά.

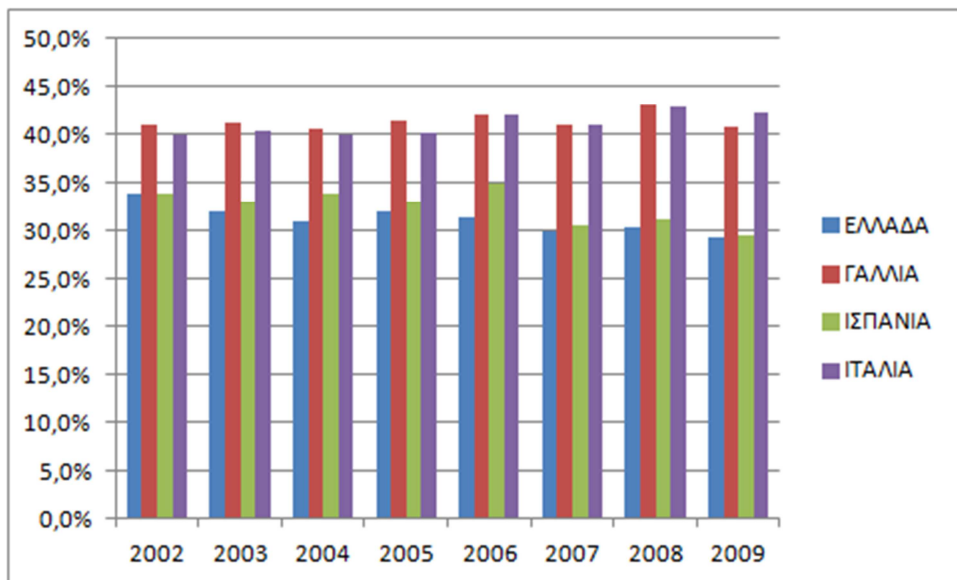
Τα μεγαλύτερα έσοδα από τους άμεσους φόρους προέρχονται από τα φυσικά πρόσωπα ενώ η επιχειρηματική επιβάρυνση είναι αρκετά χαμηλότερη. Οι έμμεσοι φόροι κυμαίνονται πάνω από το 14% του ΑΕΠ.

Η κοινωνική ασφάλιση είναι η τρίτη σε συνεισφορά στο ΑΕΠ κάτι το οποίο παρατηρείται μόνο στην Ιταλία. Η συνεισφορά των εργοδοτών πλησιάζει το 70% ενώ το υπόλοιπο ποσό σχεδόν επιμερίζεται στους εργαζόμενους και τους αυτοαπασχολούμενους.

3.4 Συγκριτική Θεώρηση του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος

Η σύγκριση των φορολογικών συστημάτων των ανωτέρω ευρωπαϊκών μεσογειακών χωρών (Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία) καθίσταται δύσκολη αν αναλογιστεί κανείς το πόσο πολύπλοκα και διαφορετικά είναι μεταξύ τους. Η σύγκριση πραγματοποιείται προκειμένου να σχηματιστούν συμπεράσματα σχετικά με τις ευρωπαϊκές φορολογικές τάσεις ώστε στη συνέχεια να καταστεί δυνατό να αξιολογηθεί το ελληνικό φορολογικό σύστημα ως προς την καταλληλότητα και τη δικαιοσύνη του. Συγκριτική βάση στην παρούσα ανάλυση θα αποτελέσουν τα φορολογικά έσοδα των χωρών ως ποσοστό του ΑΕΠ τους, καθώς και οι συντελεστές οι οποίοι εφαρμόζονται στην εκάστοτε φορολογική κατηγορία.

Το σύνολο της φορολογικής βάσης κάθε κράτους ορίζεται από το σύνολο των φόρων οι οποίοι εισπράττονται σε σχέση με το ΑΕΠ του.

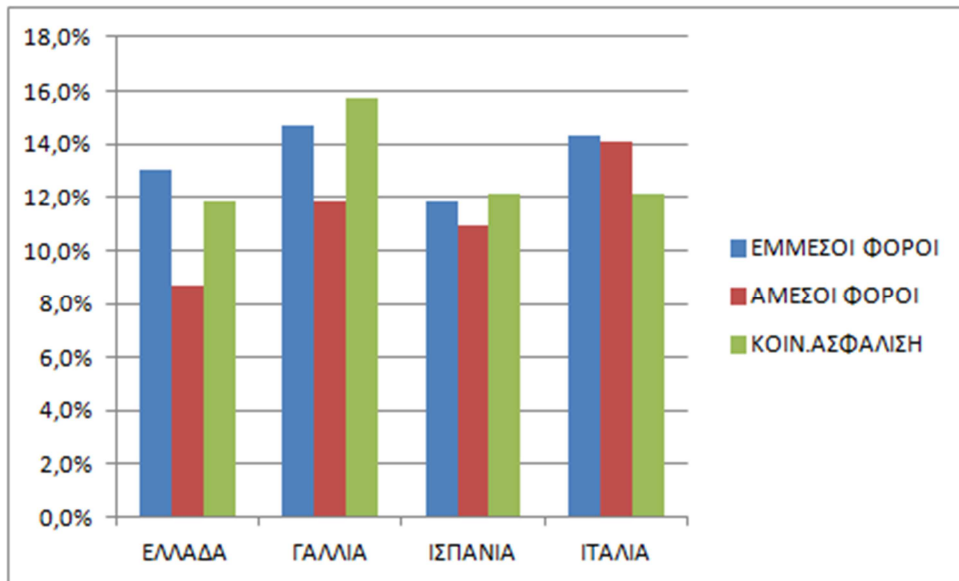

Διάγραμμα 1: Αναλογία Συνόλου Φόρων - ΑΕΠ

Πηγή: Eurostat

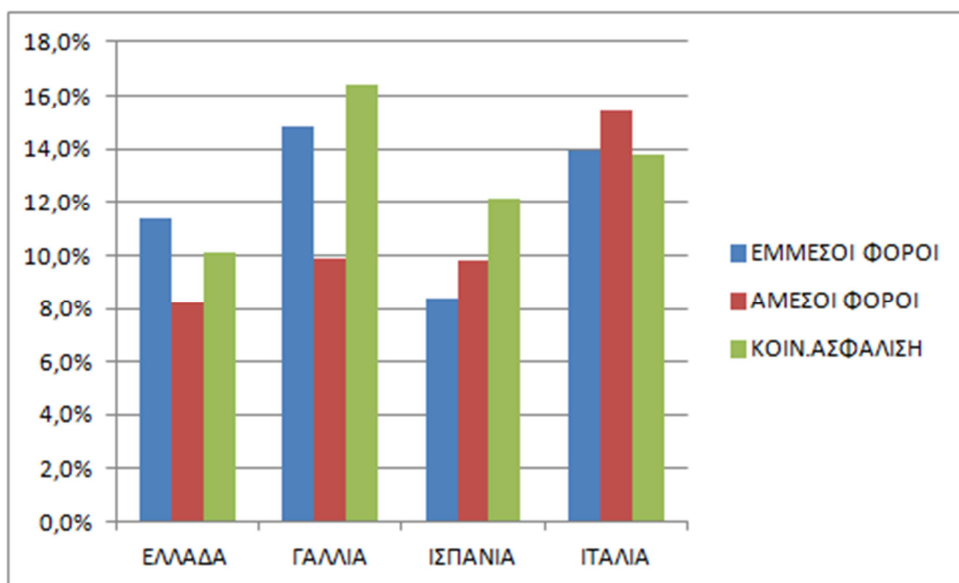
Ο μέσος όρος της φορολογικής επιβάρυνσης ως προς το ΑΕΠ, στα παραπάνω ευρωπαϊκά κράτη μέλη εμφανίζουν μια ανοδική τάση μέχρι το 2007 ενώ με την εισαγωγή της οικονομική κρίσης στα ευρωπαϊκά εδάφη το 2008 παρατηρείται μια σημαντική μείωση μέχρι το 2009 Το έτος έναρξης της μελέτης (2002) από τα όργανα της Ε.Ε., η Γαλλία παρουσιάζεται να έχει την μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση με ποσοστό 43,1%, έπεται η Ιταλία, η Ισπανία και η Ελλάδα οι οποίες αναφορικά με τη φορολογική τους υποχρέωση βρίσκονται σχεδόν δέκα ποσοστιαίες μονάδες κατώτερα από την πρωτοπόρα Γαλλία. Το τελευταίο έτος παρουσιάζεται μια αλλαγή των φορολογικών βάσεων των χωρών αυτών. Οι αλλαγές εντοπίζονται στην ελληνική επικράτεια και στην Ισπανία, όπου σε σχέση με το ΑΕΠ μειώνεται αισθητά κατά δέκα ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα αναφορικά με την Ιταλία παρατηρείται η μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση για το ίδιο έτος προσπερνώντας ακόμα και τη Γαλλία η οποία για την επταετή μελέτη προηγούνταν και διατηρούνταν σε επίπεδα μεγαλύτερα του 40%.

Μια ακόμα εικόνα σύγκριση για τις χώρες είναι η συνολική φορολογικής τους διάρθρωση. Η ανάλυση δηλαδή των φόρων ανάμεσα σε έμμεσους άμεσους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Μια γενική τοποθέτηση των ειδικών είναι ότι η έμμεση φορολογία των συστημάτων είναι κοινωνικά άδικη και δημιουργεί ανισότητες και ανισορροπίες. Η επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου από αυτές δεν ορίζει διαστρωματικές διακρίσεις με αποτέλεσμα ανεξαιρέτως όλοι οι πολίτες να φορολογούνται το ίδιο αγνοώντας την κοινωνική και οικονομική – εισοδηματική θέση του.

Διάγραμμα 2: Αναλογία φόρων ΑΕΠ ανά χώρα(2002)

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 3: Αναλογία φόρων ΑΕΠ ανά χώρα(2009)

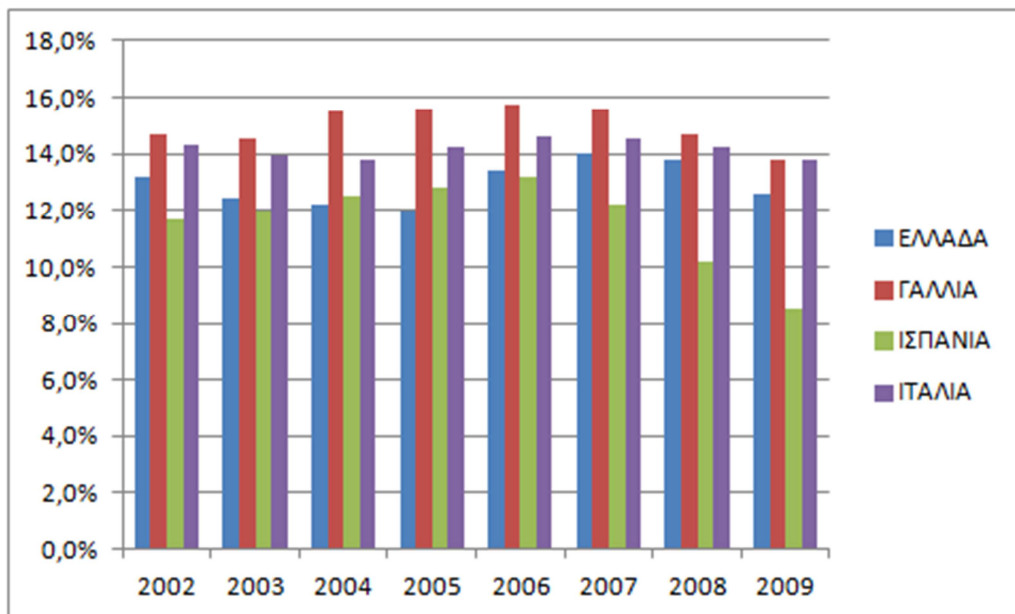
Πηγή: Eurostat (2009)

Από την συγκριτική παρουσίαση των πινάκων για το πρώτο και τελευταίο έτος της ανάλυσης αντίστοιχα γίνεται σαφές ότι η πλειονότητα των φορολογικών εισπράξεων, εξαιρουμένης της Γαλλίας, προέρχονται από έμμεσους φόρους. Η κατάσταση της Ελλάδας κατά την ίδια περίοδο παρουσιάζει μια διαφορετική εικόνα. Γίνεται μια

αισθητή μείωση στην απόδοση όλων των φόρων τα οποία εκτιμώνται σε σύνολο να βρίσκονται κάτω του μέσου όρου των κρατών που αναλύονται.

Η πορεία της Γαλλίας και τα δύο έτη δε φαίνεται ίδια με τον υπολοίπων χωρών. Οι εισφορές των κοινωνικών ασφαλίσεων αποφέρει περισσότερα έσοδα συγκριτικά με την έμμεση και άμεση φορολογία.

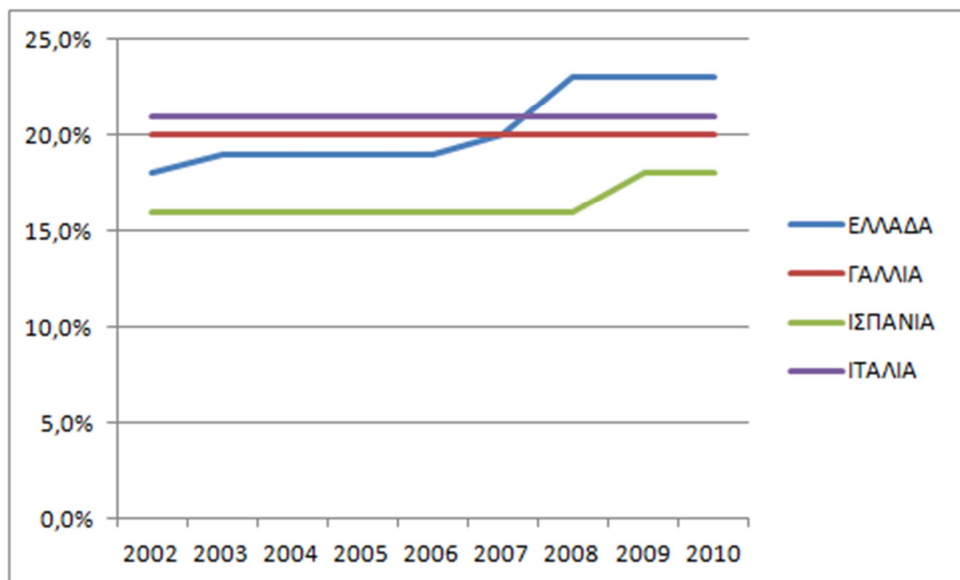
Από την άλλη σύμφωνα με μια διαχρονική μελέτη των έμμεσων φόρων στις αναφερόμενες χώρες διακρίνονται συγκεκριμένες και σαφείς διαφορές ανάμεσα στα συστήματά τους. Υψηλά ποσοστά εμφανίζει η Γαλλία και ακολουθεί η Ιταλία ενώ από Ισπανία και Ελλάδα εμφανίζονται μεσαία και μικρά ποσοστά. Πιο συγκεκριμένα η Ισπανία έχει αρκετά χαμηλά ποσοστά στο κομμάτι των έμμεσων φόρων, ενώ η Ελλάδα διαγράφει κ εκείνη μια φθίνουσα πορεία.

Διάγραμμα 4: Αναλογία έμμεσης φορολογίας ΑΕΠ χωρών

Πηγή: Eurostat

Στην κατηγορία των έμμεσων φόρων υπάγεται και ο φόρος προστιθέμενης αξίας. Ο ΦΠΑ είναι η κύρια πηγή των εσόδων της έμμεσης φορολογίας καθώς είναι εκείνος που επιβαρύνει όλα σχεδόν τα προϊόντα που διανέμονται εντός των χωρών. Η διαχρονική και συγκριτική εξέλιξη των ΦΠΑ των τεσσάρων χωρών είναι ένα ενδεικτικό πλαίσιο των τάσεων φορολόγησης σε μεσογειακές ευρωπαϊκές χώρες. Όλα τα ποσοστά είναι πολύ κοντινά και κυμαίνονται από 18% και πάνω. Πιο συγκεκριμένα όμως σε Γαλλία και Ιταλία παρατηρείται ένα σταθερά υψηλό ποσοστό φορολόγησης ενώ οι συντελεστές Ελλάδας και Ισπανίας φαίνεται να ακολουθούν ανοδική πορεία και αλλαγές μεγάλου εύρους.

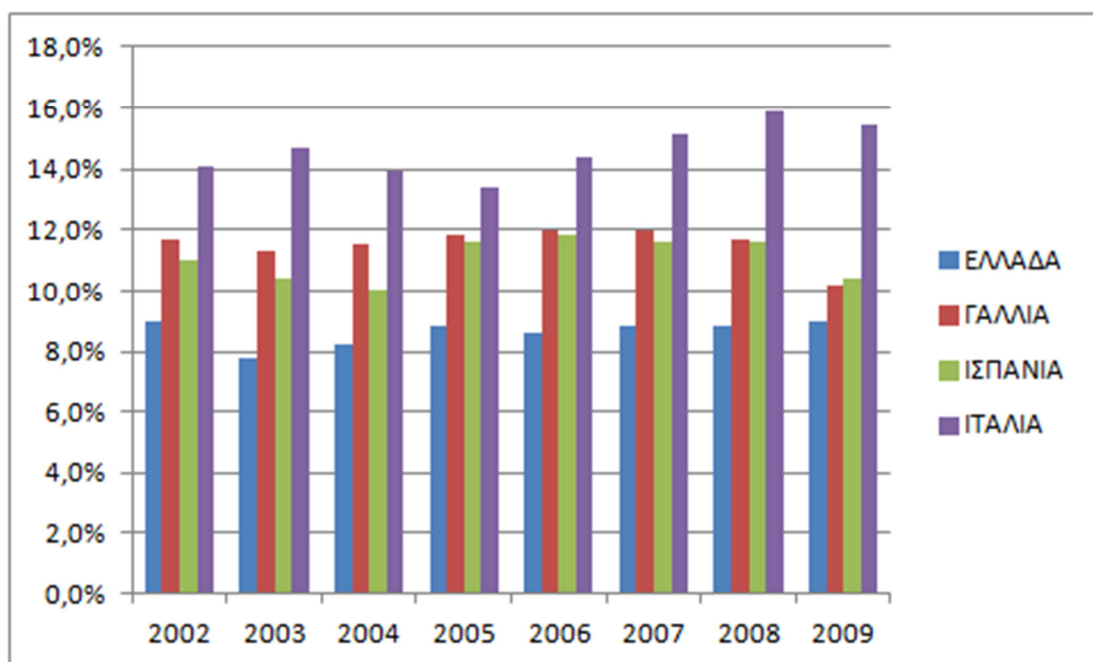

Διάγραμμα 5: Διαχρονική Εξέλιξη ΦΠΑ χωρών

Πηγή: Eurostat

Τα τέσσερα κράτη που μελετώνται έχουν εισάγει στα συστήματά τους μεθόδους προοδευτικής φορολογίας. Οι αποκλίσεις είναι σαφείς και πολλές και εφαρμόζονται στα δηλωθέντα ετήσια εισοδήματα των φορολογούμενων μονάδων. Σαν γενική εικόνα των χωρών παρατηρείται μια σταθερότητα παρόλες τις μικρές ετήσιες αποκλίσεις.

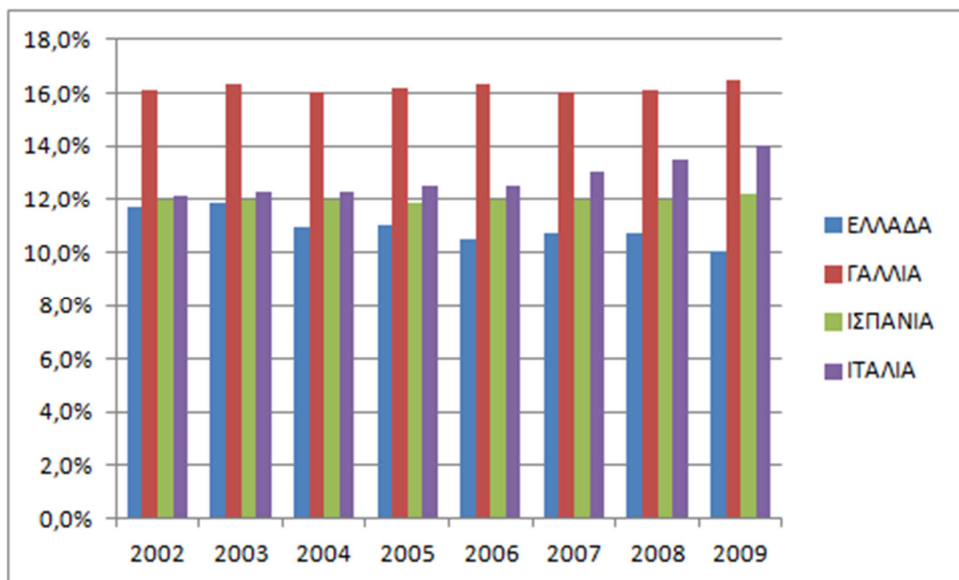
Αξίζει να σημειωθεί δε ότι οι χαμηλότερες αναλογίες εμφανίζονται στην Ελλάδα ενώ η Ιταλία εμφανίζει μακράν την υψηλότερη αναλογία ΑΕΠ και άμεσης φορολογίας.

Διάγραμμα 6: Αναλογία άμεσης φορολογίας ΑΕΠ χωρών

Πηγή: Eurostat

Αναφορικά τώρα με τα έσοδα των εργοδοτικών και γενικότερα ασφαλιστικών εισφορών η Γαλλία διακρίνεται μακράν για την υψηλή αναλογία εισπράξεων ΑΕΠ. Κατά μέσο όρο η Γαλλία διαχρονικά κινείται στο επίπεδο του 16% ενώ η Ελλάδα εκτός από τις διακυμάνσεις που εμφανίζει κυμαίνεται σε εισπράξεις τέτοιων εισφορών σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα. Η Ιταλία και η Ισπανία κυμαίνονται σε μέσα επίπεδα αν και η Ισπανία παρουσιάζει πιο σταθερή πορεία από αυτή της Ιταλίας. Οι διακυμάνσεις της Ιταλίας είναι πιο μεγάλες από έτος σε έτος και φαίνεται να έχει την τάση να φτάσει σε ποσοστά τη Γαλλία.

Διάγραμμα 7: Αναλογία κοινωνικής ασφάλισης ΑΕΠ χωρών

Πηγή: Eurostat

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές διαφορές των χωρών που εξετάστηκαν και όχι μόνο θέτουν σαφή όρια και χάσματα μεταξύ των φορολογικών τους συστημάτων και συνηθειών. Οι ιδιαιτερότητες του κάθε συστήματος προάγουν ή αρκετές φορές εμποδίζουν την ομαλές εμπορικές και εν τέλει οικονομικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών γενικά, όχι μόνο μεταξύ των εξεταζόμενων. Τα προβλήματα και οι αντιφάσεις εμφανίζονται κυρίως μεταξύ των μελών της Ένωσης καθώς δε εκπληρώνονται οι οδηγίες περί ελεύθερης μετακίνησης κεφαλαίου, προσώπων και εμπορευμάτων εντός των ορίων της και η ευθύνη για πολλούς καταλογίζεται στις αντιξοότητες των ποικίλων και διαφορετικών φορολογικών συστημάτων. Όλες οι διαφορές και οι αντιφάσεις των συστημάτων έγκεινται κατά κύριο λόγο στα είδη φορολόγησης τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των κεντρικών κατευθυντηρίων της Ένωσης με απώτερο σκοπό την εναρμόνιση των κρατών κάτω από μια κοινή οικονομική στρατηγική. Οι παρεμβάσεις και οι αρμοδιότητες της ένωσης περιορίζονται και έτσι η άμεση φορολογία δεν εμπίπτει στο φάσμα επιρροής της. Τα κομμάτια τα οποία μπορεί να επηρεάσει είναι εκείνα της έμμεσης φορολογίας και της κοινωνικής ασφάλισης. Σ αυτούς τους δύο τομείς μέσα από κοινές ευρωπαϊκές κοινοτικές οδηγίες επιχειρείται μια σύγκλιση τακτικής των κρατών. Έτσι λοιπόν όπως και στο σύνολο της Ε.Ε. έτσι και στο μικρό δείγμα των τεσσάρων χωρών που εξετάζονται παρουσιάζονται σημαντικές ομοιότητες αλλά και ουσιαστικές διαφορές οι οποίες διαμορφώνουν συγκεκριμένο πλαίσιο σχέσεων πολιτών πολιτείας και κρατών μεταξύ τους. Το πρώτο συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει κανείς είναι ότι η άμεση φορολογία σε αυτά τα τέσσερα ευρωπαϊκά μεσογειακά κράτη επιβάλλεται με τη μορφή προοδευτικού φόρου με κλίμακες οι οποίες είναι σαφώς διαφορετικές. Εντυπωσιακή δε είναι η

τακτική Ιταλίας και Ισπανίας, των οποίων οι κυβερνήσεις θέτουν φόρο από το πρώτο ευρώ εισοδήματος, χωρίς να θέτουν κάποιο κατώτατο όριο απαλλαγής φορολογίας για όλους τους πολίτες ανεξαιρέτως. Η διαφοροποιήσεις των φορολογικών συστημάτων των κρατών που εξετάζονται παραπάνω φέρνουν στην επιφάνεια και τα προβλήματα που καλείται κάθε χώρα ανάλογα τις συνθήκες της να λύσει. Τα προβλήματα είναι ποικίλα κάποια κοινά και κάποια πηγάζουν από τη διαφορετικότητα του κάθε συστήματος. Το μόνο βέβαιο είναι πως και τα τέσσερα κράτη έχουν επηρεαστεί από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Η Γαλλία και η Ιταλία λιγότερο συγκριτικά με την Ελλάδα και την Ισπανία, αλλά και αυτή η επιρροή είναι αρκετή ώστε να προκληθούν αλλαγές και ανισσοροπίες στα οικονομικό – εισπρακτικά συστήματα τους. Το κοινό τους χαρακτηριστικό είναι η δυσκολίες που εμφανίστηκαν αναφορικά με την βελτίωση των πόρων τους μέσω της φορολόγηση ή ακόμα και υπέρ - φορολόγηση για κάποιους. Η κατάσταση της Γαλλίας και της Ιταλίας καθ' όλη την διάρκεια της οκταετίας που εξετάζεται από την ένωση, φαίνεται να είναι καλύτερη όσον αφορά την επιτυχία συλλογής φόρων ενώ στον αντίποδα η Ελλάδα και η Ισπανία βρισκόμενες σε μια πιο δεινή οικονομική θέση, αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια και ανωμαλίες στην απόδοση των φόρων από το κοινωνικό σύνολο. Εξετάζοντας τον μέσο όρο φορολογικής επιβάρυνσης των κρατών για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα παρατηρείται μια ανοδική πορεία σε σχέση με το ΑΕΠ μέχρι το 2007 αλλά από εκεί και πέρα η πορεία αυτή χαράζεται αντίθετα και έτσι το τελευταίο έτος τα επίπεδα του φθάνουν σε εκείνα του 2002. Η μείωση δύο χρόνων αντιστοιχεί σε αύξηση πέντε ετών κάτι το οποίο οδηγεί στο συμπέρασμα της απότομης και ξαφνικής αλλαγής στο φορολογικό τομέα των χωρών κατά την περίοδο έξαρσης της κρίσης. Έτσι λοιπόν γίνεται λόγος για μια συνολική αδυναμία είσπραξης φόρων και υποστήριξης των

κρατικών ταμείων από δημοσιονομικά έσοδα πανευρωπαϊκά. Συνεπώς υποβαθμίζονται και οι στόχοι του φορολογικού συστήματος για παροχή κοινωνικών και οικονομικών παροχών στους πολίτες και η έννοια του φόρου χάνει το νόημά της. Όπως προαναφέρθηκε αυτό το πρόβλημα δεν φαίνεται να το αντιμετωπίζει η Ιταλία στο χρονικό διάστημα αυτό, ενώ η γειτονική Ελλάδα βουλιάζει συνεχώς και παρουσιάζει σαφή ανικανότητα είσπραξης.

Η πιο αποδοτική εισπρακτικά τακτική είναι εκείνη της έμμεσης φορολογίας. Σε όλες τις χώρες, Γαλλία, Ιταλία, Ελλάδα, Ισπανία, παρουσιάζονται εξαιρετικά ποσοστά αναλογία του ΑΕΠ κάθε χώρας με τα ποσά που εισπράττονται από έμμεση φορολογία. Η Ισπανία παρόλο το καλό ποσοστό που εμφανίζει είναι η μόνη για την οποία παρατηρείται μια σχετική φθίνουσα πορεία. Από την άλλη η Γαλλία αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση αναφορικά με την εισπρακτική της ικανότητα των κοινωνικών εισφορών ασφάλισης. Με βάση σύγκρισης την έμμεση φορολογία και συγκεκριμένα τον ΦΠΑ οι διαφοροποιήσεις υπάρχουν αλλά δεν είναι μεγάλες αν κρίνουμε τους συντελεστές σαν απόλυτα μεγέθη. Το κύριο βέβαια συμπέρασμα είναι η ανεξαρτητως εισοδήματος επίπεδη και χωρίς κριτήρια φορολόγηση όλων των πολιτών ανεξαιρέτως. Κατά συνέπεια λοιπόν κατανοεί κανείς πως η θέσπιση και οι αλλαγές της έμμεσης φορολογίας (ΦΠΑ) είναι η πανάκεια των κυβερνήσεων των κρατών προκειμένου να καλύψουν την ανικανότητα των άμεσων συστημάτων φορολόγησης να γεμίσουν τα ταμεία του κρατικού μηχανισμού. Συνεπώς σε Ελλάδα και Ισπανία υπάρχει αύξηση του φορολογικού συντελεστή, όπου η ελληνική κυβέρνηση συγκεκριμένα εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια τον ανώτερο κανονικό φορολογικό συντελεστή το 23%. Η πλειονότητα των κυβερνήσεων έχουν σαν πεποίθηση ότι θα λύσουν τα δημοσιονομικά τους προβλήματα μεταλλάσσοντας κάθε

τόσο τους συντελεστές του φορολογικού τους συστήματος, αυξάνοντας της πιθανότητες είσπραξης των απαραίτητων για τα κρατικά ταμεία εσόδων ώστε να επιτευχθεί ανάπτυξη των κατά τόπους κοινωνιών. Από την ανάλυση προκύπτει ότι η διανομή των επιβαρύνσεων από φόρους μεταξύ των εισοδηματικών στρωμάτων ενός κράτους δεν επιβάλλεται μέσω οριζόντιων κατακόρυφων κριτηρίων κατάταξης. Συνεπώς οι πολίτες και οι φορολογικές μονάδες γενικότερα υπόκεινται σε διαφορετική επιβάρυνση ανάλογα τις εισοδηματικές τους συνθήκες και όχι ανάλογα τις περιβάλλουσες συνθήκες διαβίωσης τους. Ο σκοπός είναι καθαρά φοροεισπρακτικός και στοχεύει στη μεγιστοποίηση της πιθανότητας είσπραξης. Από την άλλη όμως υπάρχει μια συνεχής πάλη για την εξομάλυνση τυχόν ανισοτήτων, μέσω του εντοπισμού ειδικών κατηγοριών, ώστε να αντιμετωπίζονται συγκεκριμένα προβλήματα και να διευκολύνεται η απόδοση των φόρων και από τις δύο μεριές. Πιο συγκεκριμένα:

- Το παρόν ελληνικό σύστημα είναι ασαφές και δυσνόητο σε πολλές περιπτώσεις, Η απλοποίηση του προϋποθέτει τη δημιουργία ενός συστήματος από την αρχή αλλάζοντας θεμελιώδεις διατάξεις. Υπάρχει μεγάλων αριθμός φόρων οι οποίοι επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο. Το μεγάλο πλήθος φόρων δημιουργεί σύγχυση και το καθιστά εξαιρετικά πολύπλοκο, δεδομένου ότι η καταγραφή των φορολογικών νόμων και των απαντών μεταρρυθμίσεων καθιστούν δύσκολη την εφαρμογή και εν τέλει την είσπραξή τους. Έτσι λοιπόν δεν επιτυγχάνεται η σωστή κίνηση των δημοσιονομικών εσόδων. Η απλοποίηση λοιπόν του ελληνικού φορολογικού συστήματος οφείλει να αποτελεί μονόδρομο για τις κυβερνήσεις προκειμένου να προαχθεί μια ευκολότερη εφαρμογή και ένα πιο αποδοτικό σύστημα εισπράξεων. Η

βελτίωση του διαχειριστικού έργου των φοροεισπρακτικών μηχανισμών θα είναι πιο εύκολο και τα χρήματα θα έχουν μεγαλύτερη αξία, αφού θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν πιο γρήγορα και πιο αποδοτικά. Η προσεκτική διαχείριση των κινήσεων σχετικά με την μεταμόρφωση του φορολογικού συστήματος είναι αναγκαία συνθήκη για την επιτυχία της προσπάθειας. Οι σταδιακές και οι εύκολα υλοποιούμενες μεταρρυθμίσεις θα εξασφαλίσουν τόσο την συμβολή όσο και την αποδοχή των φορολογούμενων μονάδων του πληθυσμού με αποτέλεσμα να βελτιώνει σε δεύτερο χρόνο και η εισπρακτική ικανότητα των μηχανισμών του κράτους. Το εσωτερικό υποσύστημα είναι εκείνο που επιτάσσει την ανάγκη να διαμορφωθεί εκ νέου πρώτο. Ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών του κράτους προς του φορολογούμενους πολίτες αλλά και των ελεγκτικών μηχανισμών του είναι απαραίτητο σκαλοπάτι για το χτίσιμο αμοιβαίας εμπιστοσύνης και δημιουργίας ενός κλίματος αποδοχής. Η δημιουργία μιας οργανωμένης υπηρεσίας θα περιορίσει φαινόμενα φοροδιαφυγής ενώ θα βελτιώσει την σχέση κράτους πολίτη καθώς θα εφαρμόζονται σωστά οι διατάξεις υπό κλίμα δικαίου και εμπιστοσύνης. Κάτι το οποίο με τη σειρά του δημιουργεί μια διαφορετική διεθνή εικόνα για την Ελλάδα καθώς ευνοεί ξένες επενδύσεις δεδομένου ότι θα υπόκεινται σε άρτιο και οργανωμένο σύστημα εισφορών.

- Δεύτερο και εξίσου σημαντικό αγκάθι του ελληνικού μηχανισμού η άνιση και άδικη διανομή της φορολογικής επιβάρυνσης ανάμεσα στους πολίτες και τις διαστρωματικές κατηγορίες εισοδήματος. Το καθεστώς έμμεσης φορολογίας θέτει σχετικά υψηλούς συντελεστές φορολόγησης με αποτέλεσμα να αποτελούν το μεγαλύτερο κομμάτι των δημοσιονομικών εσόδων. Οι συνέπειες που απορρέουν από

αυτό το σύστημα είναι αρνητικές για το κοινωνικό σύνολο κάτι το οποίο μεταφράζεται σε οικονομικές και πολιτιστικές ανισότητες και σε υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας. Η φορολογική επιβάρυνση των στρωμάτων της κοινωνίας οφείλει να μεταρρυθμιστεί προκειμένου το σύστημα άμεσης φορολόγησης να συμβαδίζει σχετικά με την έμμεση αναφορικά με τις εισπράξεις. Η κατανομή των φόρων θα πρέπει να ανοικοδομηθεί προκειμένου να εξαλειφτούν οι αποκλίσεις και οι αδικίες που δημιουργούνται κατά καιρούς από ανοργάνωτες και σπασμωδικές μεταρρυθμίσεις.

- Πηγή ανισοροπιών για το ελληνικό σύστημα είναι η απουσία των προοδευτικών φόρων από την άμεση φορολογία. Από τις πολύχρονες μεταρρυθμίσεις του συστήματος έχουν διαφανεί συγκεκριμένα κενά τα οποία σαν αποτέλεσμα έχουν

1. εκπτώσεις οι οποίες ωφελούν τις ανώτερες και ανώτατες εισοδηματικές τάξεις, οι οποίες ουσιαστικά δεν το χρειάζονται.

2. μεγάλος αριθμός αυτοτελών εισοδημάτων φορολογούμενων υπό ενιαίο συντελεστή.

3. απαλλαγές μόνο για κοινωνικούς λόγους

4. φοροδιαφυγή

- Επιπρόσθετο πρόβλημα για το σύστημα είναι η ταυτοποίηση της φορολογικής βάσης. Η φορολογική βάση συνεχώς διευρύνεται τα τελευταία χρόνια με ταυτόχρονη βέβαια αύξηση των εσόδων χωρίς όμως να μειώνονται η φοροδιαφυγή και η παραοικονομία στο ίδιο διάστημα. Η επιστράτευση πρακτικών οι οποίες οδηγούν στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης με σταθερό και αργό ρυθμό θα οδηγήσει

αναπόφευκτα στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνική οικονομίας ως σύνολο σε διεθνές επίπεδο.

Οι μεταρρυθμίσεις οι οποίες πραγματοποιούνται κατά τα τελευταία χρόνια έχουν συμβάλει αρκετά και σημαντικά στις προσπάθειες απλοποίησης του συστήματος. Ως σημαντικό επίτευγμα αυτών των πολύχρονων προσπαθειών φαίνεται να είναι η μείωση του διαχειριστικού κόστους κάτι το οποίο αυξάνει την αξία των φορολογικών εσόδων.

(Α. Φλώρος,2010)

Παρόλα αυτά όμως οι μεταρρυθμίσεις αυτές έχουν δοκιμαστικό χαρακτήρα και δεν είναι μόνιμες. Η εν συνεχεία επέκταση και αφομοίωση τους από το κύριο σύστημα φορολόγησης είναι απαραίτητη με την ταυτόχρονη όμως εισαγωγή αλλαγών λειτουργικού περιεχομένου.

Το σύστημα φορολογίας εισοδήματος χρειάζεται ειδική μνεία καθώς είναι όπως οφείλει ο κύριος πόρος δημοσιονομικών εσόδων. Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις που έγιναν σε αυτόν τον τομέα είναι:

- Ο προσδιορισμός του εισοδήματος με συγκεκριμένο τρόπο και όχι με εξωλογιστικά τεχνάσματα, με ταυτόχρονη υποχρέωση των επιχειρήσεων να διατηρούν βιβλία κατηγοριών μέσω συγκεκριμένου λογιστικού προτύπου. (Αναστασόπουλος Ι., Φορτσάκης Θ., 2003)

- Θέσπιση δειγματοληπτικών ελέγχων, σύμφωνα με τις επιταγές της Ε.Ε και του ΟΟΣΑ. και ταυτόχρονη κατάργηση των ετήσιων επιβλέψεων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Αποδεικτικό φοροδοτικής ικανότητας δεν αποτελούν πλέον τα τεκμήρια. Η κατάργηση τεκμηρίων αντίστροφης αποδοτικότητας, και εκείνων με υψηλό διαχειριστικό κόστος και κόστος συμφόρησης.
- Διακοπή εκπτώσεων και ειδικών κατηγοριών φοροαπαλλαγών. Ενίσχυση προοδευτικότητας φορολογικών υποσυστημάτων.
- Αναδιάρθρωση του αφορολόγητου ορίου.

Ο στόχος των μεταρρυθμίσεων αυτών ήταν πέρα από κάθε καχυποψία η βελτίωση των συνθηκών φορολόγησης και μια αποδοτικότερη λειτουργία των κρατικών εισπρακτικών μηχανισμών. Για την περαιτέρω βελτίωση και εξομάλυνση των αδυναμιών και ανισοτήτων οι κοινοτικές οδηγίες κρίνονται αναγκαίες προς εφαρμογή και αφομοίωση από το ελληνικό σύστημα. Μια μεγάλη σε έκταση και κατ' ουσία αναμόρφωση οφείλει να είναι προτεραιότητα των κυβερνητικών σχεδίων και της οικονομικής τους πολιτικής. Αυτό θα έχει ως απώτερο αποτέλεσμα την ασφαλή και υγιή έξοδο της χώρας στον ευρωπαϊκό ανταγωνιστικό τομέα επενδύσεων. Επίσης θα επιτευχθεί και μια εσωτερική κοινωνική και οικονομική αναμόρφωση του πληθυσμού ως σύνολο και ως μονάδες, οδηγώντας τους σε μια κοινωνία ανάπτυξης και ευημερίας.

Υπάρχει ομόφωνος προσανατολισμός στο γεγονός ότι ένα φορολογικό σύστημα οφείλει να λειτουργεί υπό το πρίσμα της δικαιοσύνης. Οι διαφωνίες όμως για το τι είναι δίκαιο και τι όχι είναι πολλές και μεγάλες. Σαν αποτέλεσμα λοιπόν των διαφωνιών αυτών είναι η δημιουργία δύο σχολών αντιμετώπισης του ζητήματος. Η «αρχή των οφελών» και η «αρχή της φοροδοτικής ικανότητας». (Φλώρος, 2010)

Η «αρχή των οφελών» υποστηρίζει πως οι φόροι με τους οποίους υποχρεούνται οι πολίτες ενός κράτους οφείλουν να πηγάζουν από οφέλη τα οποία θα αποκομίζουν από το δημόσιο μέσω αγαθών και υπηρεσιών. Η συγκεκριμένη σχολή αποδίδει στο φορολογικό σύστημα σαν έννοια, την ταυτότητα ενός παρόχου υπηρεσιών και αγαθών αντίστοιχα εκείνων του ιδιωτικού τομέα. Η στάση αυτή αποτελεί ακλόνητο επιχείρημα υπέρ της αναλογικής εισφοράς των πολιτών, ο πλούσιος πιο πολλά ο φτωχότερος πιο λίγα.

Η άλλη σχολή, η «αρχή της φοροδοτικής ικανότητας», πιστεύει ότι οι φόροι πρέπει να αποτελούν ατομική επιβάρυνση της κάθε μονάδας σύμφωνα με την εισοδηματική και όχι μόνο ικανότητα τους να ανταπεξέλθουν σε αυτή. Κάθε πολίτης θα πρέπει να καταβάλλει ανάλογες εισφορές στο κράτος, οι οποίες θα καθορίζονται από την εισοδηματική και περιουσιακή του ενημερότητα. Συνεπώς η σχολή αυτή επικαλείται δύο πτυχές της έννοιας δικαιοσύνης. Την κάθετη αλλά και την οριζόντια. Με τον όρο κάθετη δικαιοσύνη νοείται η αναλογία εισφοράς και εισοδηματικού στρώματος, ενώ με τον όρο οριζόντια εννοείται η πολίτες με το ίδιο εισοδηματικό στρώμα οφείλουν να συμβάλλουν το ίδιο στο δημόσιο ταμείο. Παρόλο τον διαχωρισμό των δύο παραπάνω λογικών είναι δύσκολο να κρίνει κανείς ποια άποψη είναι πιο δίκαιη καθώς ο υποκειμενισμός της εκάστοτε κυβέρνησης και των αρμοδίων της θα παίζει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση των συστημάτων

Κατά συνέπεια λοιπόν όλοι συμφωνούν στο ότι δύο κύρια χαρακτηριστικά ενός συστήματος είναι η δικαιοσύνη του αλλά και η αποτελεσματικότητά του. Πολλές φορές όμως στο βωμό του κάθε χαρακτηριστικού θυσιάζεται το άλλο. Αυτό έχει αποδειχτεί από πολύχρονες και συχνές μεταρρυθμίσεις του συστήματος βάσει των οποίων επιχειρήθηκε να λυθούν ασάφειες και αποκλίσεις αλλά το τελικό αποτέλεσμα ήταν η ανισορροπία και η μείωση της εισπρακτικής δραστηριότητας. Όπως προαναφέρθηκε οι διαφωνίες πολιτών αλλά και πολιτικών σχετικά με το τι είναι φορολογικά δίκαιο είναι ισχυρές, καθώς η σημασία που αποδίδεται από κάθε άνθρωπο είναι υποκειμενική.

Η οικονομία σαν επιστήμη και οι εκπρόσωποι της δεν μπορούν να καθορίσουν ένα στενό πλαίσιο ισορροπίας δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας. Το συγκεκριμένο ζήτημα θέτει ως απαραίτητη την παρουσία και άλλων επιστημών όπως η φιλοσοφία, η πολιτική επιστήμη, η κοινωνιολογία. Η οικονομία έχει την ικανότητα να δείξει ένα μονοπάτι ώστε να αποφευχθούν συγκρούσεις και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος αλλά δυστυχώς περί δικαιοσύνης η συμβολή του είναι μηδαμινή.

Συχνά γίνεται λόγος για αναδιανομή των επιβαρύνσεων στο βωμό της δικαιοσύνης. Μια πιο δίκαιη και ουσιαστικά αποτελεσματική φορολογική αλλαγή είναι απαραίτητη να γίνει και να αποτελεί την μοναδική ενδεχομένως επιδίωξη των κυβερνητικών επιτελείων. Συμπερασματικά λοιπόν κάθε χώρα έχει συγκεκριμένα προβλήματα και ανάγκες οι οποίες αντικατοπτρίζονται στο φορολογικό σύστημα που διαμορφώνει. Το φορολογικό σύστημα φωτογραφίζει τις αρχές και τις επιταγές των κοινωνικών,

πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων των επικεφαλής των χωρών. Οι κινήσεις λοιπόν των αρμοδίων οφείλουν να προσανατολίζονται στην δημιουργία ενός κατάλληλου και αποδοτικού ταιριάσματος των προτεραιοτήτων, οι οποίες οφείλουν να αντικατοπτρίζουν μια ουσιαστική εξομάλυνση των αντίθετων και συγκρουόμενων στόχων. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν τα πεδία που χρήζουν αλλαγών και μεταρρυθμίσεων είναι ο τομέας της άμεσης φορολογίας και των κοινωνικών εισφορών ασφάλισης. Δεδομένης της αποσπασματικής δημιουργίας του συστήματος αυτού εν γένει οι ανάγκες αναδιάρθρωσης είναι πολλές. Η απλοποίηση και η πιο απόλυτη στοχοθεσία της νομολογίας κρίνεται απαραίτητη. Συνεπώς η αναδιαμόρφωση της έμμεσης φορολογίας είναι ένα μεγάλο βήμα για την δικαιότερη επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου. Η μετατροπή των άμεσων φόρων σε ένα πιο προοδευτικό σύστημα εισοδήματος επίσης θα ευνοούσε σημαντικά την πορεία και την οικονομική εξέλιξη των δημόσιων ταμείων. Η αναδιοργάνωση των στόχων του συστήματος επιβάλλεται προκειμένου να αντικατοπτρίζεται η θεωρητική έννοια η οποία αποδόθηκε στην αρχή. Στόχος ενός φόρου δεν είναι η αύξηση των εσόδων του κράτους αλλά η ανταπόδοση των εισφορών μέσω κρατικών υπηρεσιών και δημοσίων αγαθών προς τους πολίτες.

Ένα φορολογικό σύστημα είναι πιο αποδοτικό όταν εισπράττει συγκεκριμένα έσοδα με το ελάχιστο δυνατό κόστος για κάθε φορολογούμενο πολίτη. Αυτή η μεταβίβαση χρήματος από τον πολίτη στο κράτος, όπως αποκαλείται θεωρητικά, είναι υποχρεωτική και για αυτό το λόγο οφείλει να έχει και το μικρότερο κόστος για τον υποχρεών πολίτη. Επιπλέον δύο συγκεκριμένα θέματα τα οποία χρήζουν μέριμνας είναι

- Οι απώλειες οι οποίες προκύπτουν από τις ασάφειες των φόρων οι οποίες επηρεάζουν τις αποφάσεις των φορολογούμενων μονάδων
- Την επιβάρυνση διαχείρισης με την οποία υποχρεώνονται οι φορολογούμενοι κατά την διαδικασία εισφοράς των υποχρεώσεών τους.

Οι μικρές και αντισταθμιζόμενες απώλειες είναι εκείνες οι οποίες κάνουν ένα σύστημα αποδοτικό και αποτελεσματικό. Σημαντικό ρόλο παίζει και η μείωση του διαχειριστικού κόστους αφού μέσω αυτού ελευθερώνονται πόροι για την κάλυψη των κοινωνικοπολιτικών στόχων των κυβερνήσεων. Η άποψη των οικονομολόγων περί δικαιοσύνης βέβαια έγκειται στον διαχωρισμό της έννοιας του μέσου και του οριακού φορολογικού συντελεστή. *«Μέσος φορολογικός συντελεστής είναι οι συνολικοί φόροι που πληρώνονται δια του συνολικού εισοδήματος ενώ ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι ο επιπλέον φόρος που πληρώνεται για ένα πρόσθετο ευρώ εισοδήματος.»* (Θ. Γεωργακόπουλος, 2005)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση - Ξενόγλωσση

- Ι. Αναστασόπουλος.: Φορολογικό Δίκαιο: βασικές έννοιες και αρχές, Εκδόσεις: Σάκκουλα, 1992
- Θ. Γεωργακόπουλος, Π. Πάσχου «Εισαγωγή στη φορολογία», σελ. 63- 277, Εκδόσεις Σταμούλη 2003
- Θ. Γεωργακόπουλος «Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική», σελ: 558 - 700, Εκδόσεις: Μπένου, 2005
- Μ. Κλαουδάτου «Κρατικός Προϋπολογισμός: προτάσεις για ένα μοντέλο», σελ 288 – 305 Εκδόσεις: Κριτική, 2009
- Α. Κοψιαύτης, «Κωδικοποίηση και ερμηνεία φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων» Άρθρα 15 έως και 27: Τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (άρθρα 15 έως και 19). Εισόδημα από ακίνητα (άρθρα 20 έως και 23) και Εισόδημα από κινητές αξίες (άρθρα 24 έως και 27) Εκδόσεις: Ιδιωτική Έκδοση, 2009
- Κ. Φινοκαλιώτης «Φορολογικό δίκαιο – Ουσιαστικό μέρος. Φορολογική διαδικασία. Φορολογική δικονομία Εκδόσεις: Σάκκουλα , 1999
- Α. Φλώρος «Φορολογική Λογιστική», Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2005
- Α. Φλώρος «Φορολογική Λογιστική», Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική, _'έκδοση, Αθήνα 2010
- Λ. Χουμανίδης «Οικονομική ιστορία της Ελλάδος», Εκδόσεις: Παπαζήση, 1990

- Joseph Stiglitz .(1992) Εκδόσεις Κριτική και εισαγωγή στη δημόσια οικονομική
Θ. Γεωργακοπούλου
- Αιτιολογική Έκθεση σχεδίου Νόμου για φορολογικές μεταρρυθμίσεις Ιούλιος
2013
- ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ: για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/96/ΕΕ
σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς το οποίο ισχύει για τις μητρικές και
τις θυγατρικές εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://www.fititikospoudastirio.gr>

www.e-forologia.gr

www.taxisnet.gr

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

www.pomida.gr/foroi:klimakes.html